National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

B103/C14/5

National Library
Bibliothèque Nationale
NOV 2 1981
Second class mail registration number 1080.
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 74 (2806) XXX aastakäik

Neljapäeval, 22. oktoobril 1981 — Thursday, October 22, 1981

Üksiknumbri hind 50 senti

Jaruzelski ajab kõvakäe poliitikat

Kõik võimupositsioonid Poolas ühe isiku valduses

VARSSAVI — Poola uus võimumees kindral Jaruzelski, kes on enda kätte koondanud kommunistliku partei juhi, peaministri, kaitseministri ja sõjavägede ülemjuhataja ülesanded, taotleb ilmselt rangema poliitilise liini rakendamist kui seda tegi tema eelkäija partei peasekretär Stanislaw Kania. Kindral Jaruzelski kutsus kohe pärast oma valimist parteijuhi kohale kokku sõjalise nõukogu, kes koostas plaanid poola sõjalistele jõududele tegutsemiseks vastavalt partei keskkomitee resolutsioonile, mille sisu ei ole avalikuks tehtud.

Partei keskkomitee oma kolmepäevasel koosolekul süüdistas tööliste ametiühingut Solidaarsust võimu haaramise taotlustes ning nõudsid ametiühingu juhtidelt oma senise antisotsialistliku ja nõukogudevastase poliitika lõpetamist.

Samuti nõuti kõigi streikide lõpetamist ja nende keelustamist ning kõvemaid ja mõjuvamaid korraldusi korra ja rahu säilitamiseks.

Solidaarsuse juhid saatsid partei juhtkonnale telegrammi omapoolse selgitusega, mainides, et streikide keelustamine ei lahenda Poola probleeme vaid eestkätt tuleks alustada nende pahede ja väärnähete kõrvaldamisega, mis põhjustavad streike.

Poola ja teiste kommunistliike riikide vahelise sõpruse ja koostöö kinnitamiseks kutsus parteijuht Jaruzelski oma kabinetti Bulgaaria, Tshehhoslovakkia, Ida-Saksamaa, Rumeenia, Ungari ja N. Liidu saadikud, kelledele ta kinnitas, et Poola jatkab tihedat koostööd teiste Varssavi pakti riikidega.

N. Liidu diktaator Leonid Brezhnev lubas anda oma toetuse kindral Jaruzelskile ja tema aktsioonidele kuid samal ajal lisas ta hoiatuse, nõudes halastamatut võitlust kontrrevolutsiooniliste jõudude vastu.

Vaatamata Stanislaw Kania tagandamisele ja kindral Jaruzelski nimetamisele partei peasekretäriks, ei ole olukord Poolas palju muutunud. Mitmes tööstuses jatkuvad streigid ja töölised nõuavad toitlustamise ja töötamistingimuste parandamist.

Eesti Kunstide Keskuse Kontsertbüroo 10. juubeliaasta esimesel kontserdil esitati noore helilooja Peeter Tammearu helitöid. Pildil õhtust osavõtjad, vasakult näitlejad Rita Sui ja Anne Tüll, helilooja Peeter Tammearu, ees poetess Meery Devergnas, üleval sopran Rosemarie Lindau ja viiuldaja Eugene Kash.
Foto: Vaba Eestlane

Hosni Mubarak uus president

Iisrael ei ole rahul Egiptuse uue presidendi seisukohtadega

KAIRO — Egiptuses möödunud kolmapäeval toimunud rahvahääletusel valiti mõrva ohvriks langenud endise presidendi Anvar Sadati asemele uueks presidendiks senine abipresident Hosni Mubarak, kes oli valimisel ainsaks kandidaadiks ning sai 98,6 prots. äraantud häätest. Hosni Mubaraki ametisse vannutamine toimus hetkel, mil Kairos levisid visad kuuldused, et Liibüa kavatseb oma sõjajõududega invasiooni Sudaani, mis on Egiptuse lõunanaabriks.

Iisrael on eriti häiritud uue presidendi jutuajamise pärast ühele egiptuse ajalehele. Hosni Mubarak mainis, et Ameerika Ühendriigid peaksid avaldama Iisraelile senisest suuremat survet Palestiina probleemi lahendamiseks,

kuna ameeriklaste „käes on 99 protsenti mängukaartidest ning Ühendriigid on ainsaks maaks,

kellel on jõudu Iisraelile surve avaldamiseks.“

Peaminister Begini ringkondadest mainiti, et Mubarak ei tunne ilmselt poliitilist olukorda, kuna Iisraelile surve avaldamine ei anna kunagi tagajärgi. Uus president oma esimeses läkituses rahvale lubas siiski kõik teha Kesk-Idas rahu saavutamiseks ning Sadati rahuaktsioonide jatkamiseks.

Pomm plahvatas juudi linnaosas

ANTVERPEN — Antverpenis juudi linnaosas plahvatas möödunud teisipäeval aegsütikpomm, mis nõudis kaks surmaohvrit, kuna üle saja inimese said raskemalt või kergemalt haavata. Pomm oli paigutatud ühe sünagoogi ette pargitud kergeveo autosse, kus see plahvatas hommikul kelle 9 ajal. Iisraeli saatkond Belgias süüdistab pommiplahvatuses Palestiina Vabastamise Organisatsiooni, kes seda aga kategooriliselt eitab.

Põhiseaduse küsimus arutlusele 2. novembril

OTTAWA — Kanada föderaalvalitsuse peaminister Trudeau otsustas järele anda provintside peaministrite nõudmistele ja kohata peaministritega põhiseaduse küsimuse arutamiseks 2. novembril. Peaminister Trudeau mainis oma läkituses provintside juhtidele, et nüüd on saabunud aeg, kus põhiseaduse äratoomise küsimuses tuleb teha lõplik otsus. Trudeau tegi provintsidele ettepanekuid ühiseks kohtamiseks varematel tähtpäevadel, kuid provintsid ei nõustunud nende tähtpäevadega.

Pisargaas ja kumminuiad Poola tänavatel

Politsei löögiüksused ajasid laiali tööliste demonstratsiooni

VARSSAVI — Poola uus parteijuht kindral Jaruzelski demonstreeris oma uut kõvakäelist poliitilist liini kui ta lasi Katovices tööliste demonstratsioonist osavõtjad laiali ajada pisargaasiga ja kumminuia löökidega. Demonstratsioonist võtsid osa umbes 5000 inimest, kes protesteerisid kolme Solidaarsuse juhi arreteerimise vastu ja nõudsid nende vabastamist. Demonstrandid loopisid politsei löögiüksust kividega, lükkasid ümber ühe politseiauto ja üritasid politseijaoskonna atakeerimist, mis neil ei õnnestunud.

Politseivõimud arreteerisid kolm Solidaarsuse juhti põhjusel, et need müüsid rahvale lendlehti, kus ataksteriti ja karikeeriti N. Liidu juhtkonda ja Kremli võimumehi.

Kindral Jaruzelski andis käsu demonstrantide atakeerimiseks ja nende lendlehtede konfiskeerimiseks nähtavasti Kremlist antud korralduste põhjal, kuna venelased on hirmul, et Poola sündmuste areng läbiseb välja nende kontrolli alt.

Solidaarsuse juhid tegid valitsusele ja parteile teatavaks, et nad ei nõustu valitsuse ettepanekutega streikide keelustamiseks. See seisukoht on täielikult vastuolus partei keskkomitee äsjasel koosolekul vastuvõetud otsusega, millega nõutakse parlamendilt seadust töölistelt streikimise õiguse ära võtmiseks seltsiski ja töölistega suhtlemisel. Seni on ta pooldanud töölistega kompromissi, kuid need seisukohad võivad kiiresti Moskva survel muutuda, eriti kui kindral Jaruzelski käsutuses ei ole mitte ainult poliitiline vaid ka sõjaväeline võim.

Poola rahvas ootab suures pinevuses, millise suuna võtab kindral Jaruzelski lõplikult Poola juhtimi-

Paul Saagpaku suurteos siiski ilmumisel

Paul Saagpaku suur „Eesti-Inglise sõnaraamat“ on kirjastaja Yale University Pressi raskusist hoolimata valmimisel ja ilmuvat juba eeloleval kevadel. Trükkimine olevat lõplikult otsustatud, ehkki kirjastaja ootaks meeleldi rohkem tellimisi ligi $125 maksma tulevale suurteosele.

SOOME KLUBI korraldusel toimub revüü- ja tantsuõhtu

„AHONKYLÄN FLIKAT"
(4 tüdrukut)
JA 5 MEHE ANSAMBEL OTSE SOOMEST
reedel, 30. oktoobril kell 8 õhtul
Multi-Cultural Centre, 185 Bunting Rd., St. Catharines
Einelaud ☆ Võidud
Pääse $5.00 KÕIK KUTSUTUD

KONTSERT * BÜROO
AKORDIONI KONTSERT - TIINA KIIK
Kaastegev HILLAR LIITOJA klaveril
Pühap., 1. novembril kell 4 p.l.
Royal Conservatory of Music, 273 Bloor St. West
Pääsmed eelmüügil E. Abistamiskomitees. Kasutage pääsmete lunastamisel mittevõitnud WINTARIO pileteid, alates 19. juunist 1981.

KAI KÄÄRID'i
9. ISESEISEV KUNSTINÄITUS
EESTI MAJA VÄIKESES SAALIS
laup., 31. okt. kell 10—10
pühap., 1. nov. kell 10—9

Ettenägematute ümberkorralduste tõttu on
Tiiu Kadaka lillemaalide näitus
The Civic Garden Centre'is selle kuulutuse ilmumisel juba lõppenud. Võimaliku huvi jatkumisel on maalid nüüd näha kunstnenud kodus — 299 Roehampton Avenue, Apt. 738. (Peetri kiriku kõrval majas). Lahkeks ettehelistamiseks tel. 489-9808.

Akadeemilise Kodu
SÕPRUSÕHTU
NELJAPÄEVAL, 29. okt. s.a. kell 7.30 õ.
Tartu College

TORONTO EESTI ÕNGITSEJATE ja JAHIMEESTE SELTSI
„JAHIMEESTE SÜGISPIDU"
Eesti Majas laupäeval, 21. novembril 1981. a. algusega kell 7 õhtul.
Tants GUSTAVSONI ORKESTRI saatel
Kavalises osas ANDRES RAUDSEPP
Einelaud ☆ Baar ☆ Loterii
Pääse $8.00 Laudade ettetellimine telefon — 425-9978
KÕIGILE TERETULEMAST! JUHATUS

Eesti Invaliidetoetav Naisring Torontos
MOENÄITUS
pühapäeval, 1. novembril, 1981 kell 3 p.l.
Toronto Eesti Maja suures saalis
Sissepääs 6 dollarit. Piletite ettetellimine pr. E. Vooglaid — tel. 773-4825 ja pr. E. Kruusement — tel. 231-6157

TORONTO EESTI MEESKOORI 31. AASTAPÄEVA
Ettekandeid, baar, õhtusöök, tants t.ntud tantsuorkester „Edelweiss“ helide saatel
BALL
„INN - ON - THE - PARK“ hotelli PARK BALLIRUUMIS
laupäeval, 7. novembril 1981 kell 7 õhtul
Laudade tellimine: R. Holsmer, 751-4199 või G. Lootus 493-6406

VABADE EESTLASTE HAALEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

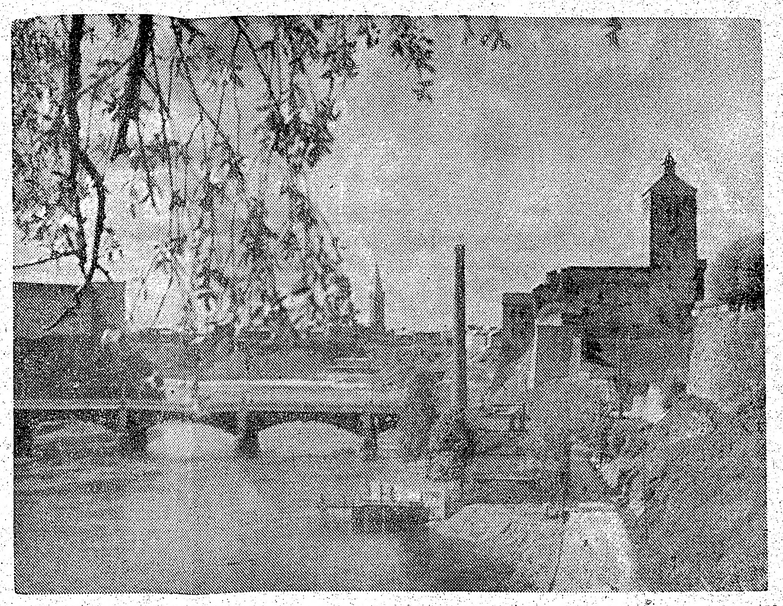

Narva linn sai sõjatules tohutult kannatada ning on nüüd muutunud venepäraseks linnaks, kus elanikkond moodustub peamiselt venelastest. Pildil näeme Narve jõge ning Jaanilinna ja Hermanni kindlusi enne sõda.

Reagan võitleb Kongressiga

Ühendriikide president Ronald Reagan peab praegu ägedat võitlust Kongressiga, et kindlustada Saudi Araabiale Ühendriikidest radariseadmetega moodsate luurelennukite levereerimist. See operatsioon tundub eemalt vaadatuna väikese tähtsusega poliitilise sammuna, kuid ometi kummitab selle taga kogu Kesk-Ida poliitika tulevane areng, mis on muutunud eriti komplitseerituks pärast Egiptuse presidendi Anvar Sadati mõrvamist.

Ühendriikide president ja administratsioon peavad nende luurelennukite levereerimist Saudi Araabiale ülimalt tähtsaks ja vajalikuks, kuid paljud Kongressi liikmed on Iisraeli lobby ja Ühendriikide juudi organisatsioonide mõjul hoopis teisel arvamisel ja presidendi ettepanekul on suured võimalused senatis peatselt toimuval hääletamisel läbi kukkumiseks, millest võib järeldada, et Kongressi liikmed lähenevad välispoliitilistele probleemidele väga kitsast sektorist lähtudes, pidades peamiselt silmas ainult Iisraeli huvisid ja jättes Ühendriikide riiklikud huvid laiemas laastus tahaplaanile.

President Reagan selgitas oma seisukohti Saudi Araabia toetamisel üksikasjaliselt möödunud nädalal Valges Majas toimunud pressikonverentsil, kus ta kinnitas, et Ühendriigid peavad tarvitusele võtma kõik abinõud, et Saudi Araabiast ei kujuneks teine Iraan, mille tagajärjel Ühendriigid ja teised lääneriigid võivad kaotada tulevikus võimalused Kesk-Ida õli saamiseks, või peavad maksma selle eest hinda, mis hävitab nende majanduse ja viib nad pankroti veerele. President ei valinud sõnu ega rääkinud ümber nurga kui ta ajakirjanikele kinnitas, et Iraani shahh poleks kunagi oma võimu ega trooni kaotanud kui president Carter poleks teinud Iraani probleemidesse suhtumisel suuri ja andestamatuid vigu.

Reagani väide, et Ühendriigid ei lase kunagi olukorda Saudi Araabia praeguse rezhiimi kokkuvarisemiseni areneda, on tõstatanud terve rea küsimusi. Kui kaugele kavatseb Washington minna kui Saudi Araabias peaks tekkima ülestõus praeguse rezhiimi vastu? Kas ameeriklased saadavad sinna oma sõjajõud sündmusi mõjutama ja võitlustesse sekkuma? Kuid päevakorral ei ole mitte ainult Saudi Araabia küsimus vaid sellega seoses kerkivad üles ka Egiptuse ja Sudaaniga seotud probleemid, mis on muutunud eriti aktuaalseiks pärast president Sadati ajaloo näitelavalt kadumist ja tema asendamist maailma poliitilisel areenil seni tundmatu mehega — uueks presidendiks valitud Hosni Mubarak'iga.

Suur osa Ühendriikide poliitilistest ekspertidest on arvamisel, et Ühendriigid ei ole võimelised oma sõjajõududega Saudi Araabia sündmusi mõjutama kui seal peaks tekkima suurem ülestõus. Kuid samal ajal toonitavad sealsete olude tundjad, et Saudi Araabias ei ole oodata lähemas tulevikus revolutsioonilisi sündmusi, kuna sealne sisepoliitiline olukord on stabiilne ning riigis toimub aeglane kuid kindel ühiskondliku elu ümberorganiseerimise ja moderniseerimise protsess, mida võimaldavad õlist saadud rikkused. Kuid sealjuures ei saa siiski jätta kahe silma vahele, et koos selle moderniseerimise protsessiga saabub maale ka võõraid mõtteid ja võõraid ideesid, mis võivad kallutada praegust tasakaalu ning aidata kaasa ebastabiilse olukorra tekkimisele.

Hoopis ohtlikum olukord kui Saudi Araabia valitseb praegu Egiptuses, kus pärast president Sadati mõrvamist on sündmuste areenile kerkinud suured rezhiimivastased jõud, kelledel on olnud relvastatud kokkupõrkeid politseivõimudega. Kuid võitluses Egiptuse tuleviku ja tulevaste suundade pärast ei tule mängu mitte ainult sisepoliitilised jõud vaid mõjuvõimsa välistegurina ka N. Liit, kes ei ole veel alla suutnud neelata seda kibedat suutäit, mida tekitas president Sadat vene nõuandjate ja mõjuvõimu väljalülitamisega Egiptusest. Ühendriigid on täielikult teadlikud selles hädaohus, nad teavad ka millist suurt rolli võib selles piirkonnas Moskva käsilasena mängida Liibüa ning vastavalt sellele on nad hakanud suurendama oma relva- ja majanduslikku abi Egiptusele ja selle lõunanaabrile Sudaanile, kes kardab Liibüa sissetungi.

President Reagani toetus Saudi Araabiale ja Egiptusele selles ohtlikus ja pinevusest tulvil olukorras on täielikult mõistetav. Mõistetav on ka Washingtoni surve Iisraelile Camp Davidi kokkulepetest kinni pidamiseks Siinai alade täielikult Egiptusele tagasi andmiseks ning Jordani jõe läänekaldal elavate palestiinlaste tuleviku kindlaks määramiseks. Jääb ainult arusaamatuks kuidas paljud Ühendriikide Kongressi liikmed selle poliitilise suuna hädavajalikkust ei taipa ning toetavad Iisraeli kangekaelse ja isemeelse peaministri Begini poliitikat, mis ei ole kaugeltki kooskõlas Ühendriikide poliitiliste huvidega ja rahu säilitamisega Kesk-Idas.

K. A.

Kirjanikud siin- ja sealpool raudset rimpa

Huvitavaid selgitusi ja seisukohti Torontos toimunud rahvusvahelisel kongressil

Hiljutine rahvusvaheline kirjanike kongress 1.—4. oktoobril Torontos pealkirjaga „The Writer and Human Rights in aid of Amnesty International" käsitles vangistatud kirjanike probleeme. Osavõtjate hulgas oli tänapäeva kirjandusmaailmas tuntuid nimesid, kellele Toronto suurlehtedest „The Globe and Mail" mõnesugust tähelepanu andis. Kongressi algataja oli Rosemary Sullivan, kes soovis midagi teha Amnesty Internationali heaks ja tahtis selleks anda võimalust kanada kirjanikele, et neid siduda rahvusvaheliste kohustustega.

Sullivan võttis ühendust tshehhi rahvusest kanada kirjaniku Josef Skvoreckyga, kes entusiastlikult tuli kaasa. Olenevalt Amnesty Internationali delikaatsest iseloomust, tuli kongress organiseerida eriühingu nime all, mistõttu tekkiski müstiline „Toronto Arts Group for Human Rights in Aid of Amnesty International".

Intervjueerides Torontos olnud kirjanikke, alustati Alan Silitoe'ga, kes nimetas end vasakpoolseks, kuna ta soovivat paremat maailma, mistõttu tema arvates tuleb vasakule hoida.

Puudutades vangistatud või vaikima sunnitud kirjanikke, ütles ta, et on hea neile näidata, et nad pole unustatud, samuti anda vangistajatele ja mahasurujutele teada, et neid jälgitakse.

Nadine Gordimer Lõuna-Aafrikast kirjeldas sealset kirjaniku olukorda, kus L.-Aafrikast kirjutamine on juba iseenesest poliitiline akt. Kui Alan Paton ja Abol Fugad sunniti välismaale kirjutama, tulid nende teosed tagasi oma kodumaale nagu olnuks need kirjutatud täiesti võõraste poolt. Ta ütles, et kui su raamat kirjastatakse L.-Aafrikas, siis see tähendab, et ükski teine ei aktsepteeri su raamatut enam väljaspool ja sa muutud teisejärguliseks kirjanikuks.

Kanada kirjanik Margaret Atwood, kes oli sümpoosioni „The Writer and Human Rights" liikmeks, ütles, et kanadalased elavad maal, kus kunstniku kohustus ei seisa milleski muus kui luua meelelahutust.

Amnesty International peasekretär Thomas Hammarberger märkis oma avasõnas, et surveavaldused tuginevad ignorantsusele ja ükskõiksusele oma riigis ja avalikule arvamusele välismaal. Selletõttu informatsioon ja valgustamine inimõiguste vastu eksimistest on praegu suurema tähtsusega kui kunagi enne.

Ida-Euroopa surveolusid läbi teinud tshehhi kirjanikud Zdena ja Julius Tomin rääkisid oma intervjuus isiklikest kogemustest. Nad olid küsinud viieaastast väljasõiduluba loengute pidamiseks Oxfordis, aga nad kaotasid kodakondsuse Oxfordis olles, kuna Zdena oli seotud Charter 77 liikumisega 1979, mille tõttu ta kaotas oma töökoha.

Reedesel sümpoosionil oli teemaks tsensuur ajakirjanduses ja kirjanduses. Iisraeli kirjanik Y. Amichai märkis kirjanike rasket tsensuuriolukorda Kesk-Aasia riikides. Carolyn Forche ütles, et prantsuse Kariibidel on kirjanikud sageli tagakiusatud, kuigi enam pole otseseid piinamisi. Ta nimetas ka Tshiilit, kus kirjanikele on kehtivad legaalsed, kirjanduslikud ja majanduslikud kitsendused. Igasugune trükitud materjal saab ilmuda vaid valitsuse loal. Ka San Salvadoris on teada 30 juhtumit kirjanike kimbutamisest.

Zdena Tominova esitas arvukaid inimõiguste rikkumisi kirjanike vastu N. Liidus ja teistes Ida-Euroopa riikides, kus kirjanikud ja ajakirjanikud on sageli vangistatud või keelustatud.

Ida-Saksamaal saavad need kirjanikud, kes on leidnud internatsionaalse tunnustuse, hea kohtlemise osalisteks, kuna rezhiim on tundlik avalikkuse vastu Euroopas ja Põhja-Ameerikas.

Oma loomingust andsid intervjuud Susan Sontag ja Nadine Gordimer, viimane on esitatud 1981. a. Nobeli kirjanduslaureaadi kandidaadiks. Ta ütles, et talle ei meeldi konverentsidel käia, aga sel juhul, kui küsimuses on inimõigused, tuli ta meeleldi, sest see küsimus on talle lähedane, kuna ta elab maal, mis on põhiliselt „liikmeist lahti".

Laudkonnad katsetasid lisaks kongressi poolt esitatud seitsmele vangistatud kirjanikule veel esitada igaüks omalt poolt ühe kandidaadi, kuid see katse ebaõnnestus. Kuid kongressist osa võtnud kirjanikud kirjutasid alla mitmele maale saadetud märgukirjadele seal vangistatute vabastamiseks. Neile märgukirjadele jäi võimalus ka veel pärast kongressi alla kirjutamiseks. Ühe märgukirja Tshehhi valitsusele vangistatud kirjanike vabastamiseks, millele kirjutasid alla 15 kirjanikku ja 40 konverentsi pealtvaatajat, avaldas ka Toronto ajaleht „The Globe and Mail". See märgukiri ja vestlused kirjanikega olid ainsaks pilgu heitjaks kongressile, mitte niivõrd kongressi sisu kirjeldades, kui kuulsate kirjanikega vesteldes.

Kongressi lõpul teatati, et Tshiili vanglast on vabastatud kirjanik Jorge Soza. Kongressi alul öeldi, et kui see kongress põhjustaks ühegi vangistatu vabanemise, siis saaks seda pidada õnnestunuks — järelikult seda saab sellseks lugeda.

Kongressi ajal korraldati Torontos Isaac Galery's näitus, kus esinesid kanada kunstnikud, kes väitsid üllatuslikult, et neid on nende poliitiliste vaadete pärast Albertas tagakiusatud ja hoitud üksikvangistuses kuna RCMP arvates nende kunst ei olnud küllalt kanadalik. Torontos olevaid videokunstnikke ja filmitegijaid oli vangistatud nende tööde tõttu, mis kirjeldasid siinset ühiskonda ja riiki. See oli uudiseks isegi Toronto suurele päevalehele („The Globe and Mail"), kus küsiti: Kas sellised asjad võisid juhtuda siin? Selliste pisiprobleemide esiletoomine ja sidumine rahvusvahelise kongressiga varjutas tõeliste märtrite ja inimõiguste puudumisel kannatavate probleemi.

Venelased poola mundris

Nagu Prantsusmaa diplomaatilistest ringkondadest teatati, olevat neile poola raudteetöölised öelnud saladuse katte all, et viimastel kuudel on korduvalt läinud N. Liitu mitu vagunitäit poola miilitsa vorme. Asjaosalisi on kohustatud sellest vaikima.

Arvatakse, et Venemaal pistetakse nende vormidesse vene sõjaväelasi. Kuna mitmed riigid N. Liitu hoiatasid, Poolasse sooritada sõjaväelist sissetungi, saadavad venelased hädakorral vene sõjaväelasi poola politseimundris sinna. Samasuguse pettemanöövriga saadi hakkama ka Ida-Saksas, kus kasarmeeritud politsei on tegelikult puht sõjaväeline üksus.

E.R.

Uus süsteem saksa sõjakoolis

HANNOVER — Karm sõjaväe distsipliin ei iseloomusta enam Saksa sõjaväge. Maajõudude ainsas ohvitseridekoolis Hannoveris õpetajad nõuavad ainult mõistust. See, kes praegu soovib ohvitseri elukutset Lääne-Saksamaal, ei pääse hõlpsasti sellele alale, soovijaid on aastas umbes 12.000, vastu võetakse 1800.

Sõdurid, kes teevad kokkuleppe kaheksateistkümne-aastaseks teenistuseks, vajavad ülikooliharidust. Selle järel neid ülendatakse 20 nädala erikoolituse järel kompaniiülemaks. Hannoveri sõjakoolis algab tegevus kell 7.15 ja lõpeb kell 5 p.l. Sellele järgnevad veel kirjalikud ülesanded

Ohvitserid, peaasjalikult leitnandid ja ülemleitnandid, elavad väikseis elamuis kasarmualal. Kahes Bundeswehri ülikoolis võidakse saada ettevalmistus diplomeeritud õpetajaks, diplomeeritud inseneriks ja ökonoomiks. Umbes 1100 ohvitseri, 24—28-aastased, koolitatakse Bundeswehri „kaadrikoolis" tuleviku armee juhatajaiks. Umbes kolmandik katsetajaist ei vasta neile esitatud kõrgeile nõudmisile.

Moshe Dayan suri

TEL AVIV — Tel Avivi haiglas suri möödunud reedel südameataki tulemusena Iisraeli sõja- ja riigimees Moshe Dayan, 66 aastat vana. Moshe Dayan oli üks Iisraeli riigi rajajaid ning tegutses 1967. aastal võidukas kuue- päevase sõja ajal kaitseministrina. Kui egiptuse ja süüria armeed Iisraeli ataketrisid 1973. aastal ja iisraeli sõjajõud said tagasilöökide osaliseks, siis oli Dayan sunnitud oma kohalt lahkuma, kuna teda süüdistati armee kaitsevalmiduse hooletusse jätmises. Ta oli lühemat aega ka praeguse peaministri Begini valitsuses välisminister, kuid lahkus sellelt positsioonilt lahkarvamiste pärast Beginiga.

Bundeswehril ei ole suuri loengusaale õpilasile. Grupid on 20 mehe suurused. Õpetust antakse ka „sisemise sirgjoonelisuse" saamiseks, võitlustaktikas ja kaitseajaloos. Õpetuse ilme on väga tsiviilne. Üks leitnant on seda iseloomustanud sõnadega, et tegemist on eriti andekate õpilastega, keda ei saa käsutada kuidas tahes. Ülesanne on neile teadmiste andmine.

Kommentaarid

Tascherau-Kellock'i nimelise kuningliku komisjoni poolt 1946. aastal kogutud uurimismaterjalide osaline avaldamine N. Liidu spioonifääride kohta Kanadas on vanema generatsiooni kanadalaste hulgas esile kutsunud halbu mälestusi. Halbu mälestusi sellepärast, et nende materjalide ajalehtede veergudele toomine vihjab jällegi kanadalaste naiivsusele kommunismiohu suhtes ja näitab kuivõrd ettevalmistamata olid Kanada juhtivad riigimehed ja poliitikud kommunistliku Venemaa kahepalgelisuse ja Moskvast lansseeritud hädaohtude suhtes.

Kohtunike Tascherau ja Kellocki uurimiskomisjon rakendati käiku 1946. aastal pärast seda kui N. Liidu Ottawa saatkonna koodiametnik Igor Gouzenko oli ära hüpanud ja kaasa toonud väärtuslikke salajasi dokumente, mis paljastasid nõukogude spioonide tegevust Kanadas, heites valgust ka nendele telgitagustele mahhinatsioonidele, milledega olid seotud paljud kanadalased. Igor Gouzenko sai kahtlemata suure shoki osaliseks kui ta 1945. aasta septembris N. Liidu saatkonnahoonest salajaste dokumentidega lahkumisel hakkas käima ühest Kanada ametiasutusest teise, katsudes selgitada kanadalastele oma ärahüppamise lugu ja pakkudes tõendmaterjalina saatkonnast kaasavõetud salajasi dokumente. Kanadalased, kaasaarvatud tolleaegne kohtuminister, ei uskunud Gouzenkot ja kõik pidasid teda tasakaalu kaotanud seiklejaks, kellega tegelemine võib rikkuda ainult Kanada ja N. Liidu vahelisi vahekordi. Kui lõpuks Gouzenkot tõsiselt võtma hakati, siis selgus, et tal oli tõendeid 19-st kanadalasest ja ühest inglasest koosneva vene spionaazhiringi kohta, kellede hulgas oli ka suurekaliibrilisi teadlasi, kes olid andnud venelastele väärtuslikke andmeid isegi aatomipommide valmistamise kohta.

Kuid Gouzenko elas üle veel teise pettumuse. Ajalehtedele antud jutuajamistel oli ta väga skeptiline ja kriitiline spionaazhiringi jälitamise ja paljastamise tempo suhtes, süüdistades kanadalasi aegluses ja asjakäigu venitamises. Gouzenko kritiseeris mitmel puhul ka Kanada tolleaegset välisministrit Lester Pearsoni, kes ei nõustunud andma Ühendriikide Kongressi komisjonis Kanada spionaazhiafääri kohta seletusi. Kanada tolleaegse hoiaku analüüsijad toovad Kanada valitsuse ja ametiasutuste vabanduseks ette, et Kanada ei tahtnud oma demokraatlikke printsiipe ja inimõiguste aluseid silmas pidades alustada „nõiaprotsesse", vaid ajada asju tasa-targu, vältides kahtlusalustele varvastele astumist.

See tasa ja targu ajamise poliitika on jäänud Kanadas kehtivaks tänapäevani ja paiguti tundub, et Kanada võimud kardavad rohkem süüdistusi, mis tembeldavad neid kommunistlike nõiaprotsesside korraldamises, kui kommunistide põrandaalust tegevust Kanada riigikorra ja demokraatliku süsteemi õõnestamiseks. Terve rida Kanada mõjukaid ajalehti ja teisi massimeedia vahendeid aitavad sellise hoiaku populariseerimisel mõjuvalt kaasa, mis nähtub juba sellest, et mõned kirjamehed peavad vajalikuks kritiseerida kohtunike Tascherau ja Kellocki tegevust 1946. aastal Gouzenko andmetel paljastatud spionaazhivõrgu jälgede ajamisel. Kohtunike vastu on juba tõstetud süüdistusi, et nad tarvitasid telgi taga asjaosaliste ülekuulamisel Ühendriikide senaatori McCarthy meetodeid. Sellised süüdistused tunduvad otsituna ja sihilikena, kuna tõe leidmiseks oli Tascherau-Kellocki kuninglik komisjon sunnitud kahtlusaluseid üle kuulama ja neile ebameeldivaid küsimusi esitama.

Igor Gouzenko põgenemise ja venelaste luurevõrgu paljastamine on vanad lood, kuid Tascherau-Kellocki komisjoni materjalide avaldamisega on need uuesti päevakorrale kerkinud ja nende ümber tekib palju poleemikat. Juba seniste arvamiste ja kommentaaride järele võib otsustada, et osa Kanada avaliku arvamise kujundajatest on Gouzenko afäärist kahjuks veel väga vähe õppinud.

★

(Järg lk. 3)

Nimed esinevad kuid süüdistused puuduvad

Kanada valitsus tegi avalikkusele kättesaadavaks Igor Gouzenko materjalid

OTTAWA — Kanada valitsus otsustas avalikkusele kättesaadavaks teha 1946. aastal koostatud Tascherau-Kellock'i nimelise Kuningliku Komisjoni uurimise selle osa, mis hõlmab Ottawas 1945. aasta septembris ära hüpanud N. Liidu saatkonna salakoodiametniku Igor Gouzenko tunnistused. Gouzenko tunnistused kavatseti esialgu avalikuks teha pärast 30-ne aasta möödumist — 1976. aasta septembris — kuid siis otsustati peiteaega veel 10 aasta võrra pikendada — 1986. aastani. Nüüd tehti siiski otsus ülekuulamisprotokollide avalikus tegemiseks pärast viie aastast pikendusaega.

Valitsus ei teinud avalikuks siiski kõiki Tascherau-Kellock'i komisjoni materjale, kuna suur osa komisjoni poolt teostatud intervjuudest, uurimustest ja dokumentidest jäävad salajase materjalina ka veel praegugi RCMP hoolde. Konservatiivide partei on süüdistanud liberaalide valitsust pidevalt Tascherau-Kellocki komisjoni uurimuste varjamises, mainides,

et komisjoni materjalid sisaldavad terve rea nimesid, kelledele materjalide avaldamine võib kahju tuua.

Nende nimede pärast pikendati tõenäoliselt ka materjalide avalikuks tegemist 1976. aastal veel kümne aasta võrra.

Avaldatud materjalides esitatakse küll terve rida nimesid, kes ühel või teisel visil olid seotud punaste kaasajooksikutega, kuid andmed nende tegevuse kohta spioonidena või N. Liidu sümpatisööridena puuduvad. Nii näiteks on seal toodud senaatorite Carl Goldenbergi ja Eugene Forsey ning hilisema Riigipanga presidendi Louis Rasminsky nimed,

kuid ainult seoses sellega, et nendele alluvates asutustes tegutsenud inimesed olid seotud N. Liidu kasuks töötamisega.

Avaldatud paberitest selgub, et venelased käitusid erakordselt julgelt ka pärast Gouzenko ärahüppamist ja vene spionaazhiringi paljastamist. Nii näiteks neli nädalat pärast Gouzenko afääri teatas N. Liidu saatkond Ottawas, et ta kavatseb kuues Kanada linnas rajada konsulaarbürood oma kodanike registreerimiseks. Välisministri abi Hume Wrong mainis Tascherau-Kellock'i komisjonile,

et vene saatkond Ottawas on oma koosseisult kõige suurem välisriikide saatkondadest kuid, et Moskva kavatseb seda veelgi 100 protsendi ulatuses suurendada.

Gouzenko andmete põhjal tegutses Kanadas terve rida vene spionaahziringe, tõenäoliselt oli neid kolm. Kaks neist kogusid punaarmeele igasuguseid sõjalisi andmeid kuna NKVD (pärastine KGB) tegutses omaette, peamiselt poliitilises sektoris. Kuivõrd osavad olid venelased oma spionaazhivõrkude väljaarendamisel, selgub juba sellest, et Vene saatkond Ottawas rajati alles 1942. aastal kuid kolm aastat hiljem — 1945. aastal — oli Moskva suutnud Kanadas juba kolm spionaazhivõrku käiku rakendada.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

24. ja 25. oktoobril
dr. A. Mae, tel. 493-7231

31. okt. ja 1. nov.
dr. J. Marley, tel. 921-7777

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

GM
REIN KOPPEL
CHEVROLET · OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO ON M4J 1N7
TELEFON 466-1135

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 465-4650 või 465-4659
Pank avatud: päeval 10.00 — 3.00 (esmasp. reedeni), õhtul 5.30 — 8.00 (esmasp. ja neljap.)
Ühenduses on jõud
LAENUD SOODSATEL TINGIMUSTEL KAASMAALASTELE
Informatsiooni saab pangast lahtioleku aegadel.
Kõik uued laenud on laenuvõtja surma puhul kindlustatud kuni $30.000.— ulatuses, jäädava töövõimetuse puhul on kindlustatud kuni $10.000.— ulatuses vastavalt kindlustuste tingimustele.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Elustiili valimine uuele presidendipaarile Valges Majas ei ole lihtne ülesanne. Presidendi ja tema abikaasa igapäevane elu ja nende vastuvõtud ning ametlikud tseremooniad on televisiooni ja teiste massimeedia vahendite tõttu pidevalt miljonite inimeste silmade all ning kommentaatorid ei ole kitsid oma kiitvate või laitvate arvamiste avaldamisega.

Tundub, et ameeriklased näeksid Valges Majas teatud keskmist elustiili, mis ei ole ületehtud, kuid mis ei jäta ka sellist muljet, eriti väliskülalistele, et Ühendriikide president elab tagasihoidlikku vaese mehe elu. Paljud kommentaarid ja ajalehtede artiklid lasevad oletada, et selle „õige" ja „keskmise" elustiili valik on siiski väga raske ülesanne, kuna inimesed on väga kriitilised ja see mis ühele meeldib, on teisele täielikult vastuvõtmatu.

Eelmise presidendi Carteri puhul mainiti, et tema Valge Maja oli üililihtne maalt linna saabunud mehe maja ning et ta ei osanud korraldada vastuvõtte ega pidusid, mis oleksid olnud seisusekohased Ühendriikide presidendile. Kuid president Reagani ja tema abikaasa Nancy Valgesse Majja kolimisel on päevakorrale kerkinud hoopis teistlaadi süüdistused — presidendile ja tema abikaasale heidetakse ette, et Reaganid ajavad taga miljonäride elustiili ja jätavad seega halva mulje elanikkonna vaesematele kihtidele.

Mida on siis arvustajatel ette heita Ronald ja Nancy Reaganile?

Mõned neist süüdistustest on otse groteskesed. Nii näiteks ei ole kommentaatorid rahul, et president võttis vastu temale kingitud kauboi saapad, mis olid valmistatud jaanalinnu nahast. Nancy nimi on ajalehtede veergudel pidevalt seotud etteheidetega, et ta ostis Valgele Majale uue lõunaserviisi, mis läks maksma 209.508 dollarit. Kritikud ei jäta kahe silma vahele ka Nancy Reagani garderoobi ja minkkasukaid ning heidavad kadeda pilgu ka Valges Majas tehtud remontidele ja ruumide dekoreerimisele.

Kahtlemata on Reaganite elustiil esinduslikum ja nii-öelda presidentlikum kui tema eelkäijatel, kuid presidendi ja tema abikaasa arvustajad peavad siiski silmas pidama, et Valges Majas elab nende president ja esimene kodanik, kes ei saa elada ja kõrgeid väliskülalisi vastu võtta külarätsena kombel. Võib päris kindlasti öelda, et suur osa Reagani elustiili kritikast on lanseeritud tema poliitiliste vastaste poolt, kes loodavad sellega ametühingutes ja tööliste ringkondades lüüa poliitilist profiiti. Need poliitilised vastased jätavad aga oma seljataguse lahti, kuna demokraatliku partei president John Kennedy ja tema abikaasa Jackie tõid Valgesse Majja elustiili, mida isegi kuningad kadetsesid.

AMI

Kontsertjumalateenistus dr. R. Toi helitöödest

Dr. ROMAN TOI

Möödunud pühapäeval toimus Peetri kirikus organist dr. Roman Toi 65. sünnipäeva tähistav kontsert-jumalateenistus, kus esitati helilooja loomingut neljast koorist loodud ühendkoori poolt, kus lauljate arv tõusis 130 lähedale, nende kõrval olid solistideks Irene Loosberg ja Heints Riivald.

Jumalateenistuse algul kogunes kiriku altariruumi Cantate Domino, Noortekoor Lootus ja Toronto Eesti Meeskoor, kes esitasid Charles Kipperi juhatusel Roman Toi 1967. a. loodud kantaadi „Suur on Jumal, su ramm", orelil oli saatjaks helilooja ise, koorisolistideks alt Irene Loosberg ja tenor Heints Riivald. Ligemale sajale ulatuv lauljaskond esitas selle helitöö võimsalt ja kaasahaaravalt.

Jutluse pidas õp. Udo Petersoo, kes koguduse teadetes andis edasi kog. õpetaja O. Puhmi tervituse, kes ise haiguse tõttu ei saanud kohale tulla. Samuti tegi ta teatavaks, et õpetaja on saadetud pikemale tervisparanduspuhkusele.

Offertooriumi ajal R. Toi mängis oma helindi „Tõsine mõte" (2. märts 1981) ja H. Riivald laulis helilooja 1975. a. loodud laulu „Palve".

Viimaseks, pärast lõpupalvet kogunes altariruumi Segakoor Estonia, lauldes esimese osa R. Toi 1978. a. loodud kantaadist „Laudate Deo". Selle järele kogunesid altariruumi veel Noortekoor Lootus, Cantate Domino ja T. E. Meeskoor, lauldes sama kantaadi neljanda osa, mis on eriti võimas koraaliviisiga „Jumal, sind me kiidame", millele ka kogudus kaasa laulab. Ühendkoori juhatas R. Toi, kuna orelil saatis C. Kipper. Hoogne ja vaimustav kiidulaul andis kogu jumalateenistusest ülendava elamuse.

Pärast laulu tänas õp. U. Petersoo lauljaid, eriti aga dr. R. Toid, soovides talle veel palju edu ja loomingurohkeid päevi tema 65. sünnipäeva puhul. Postluudiumiks mängis R. Toi oma lühifantaasia „Jeesus tule minule".

TEATAME, ET ALATES 1. NOV. ÜHINEB JÄLLE MEIE PRAKTIKAGA HAMBAARST
dr. Helle Solu-Tupholme
Dr. MARET TRUUVERT — Laste eriarst
Dr. ARJA PELTONIEMI — Laste eriast
Dr. PIRET TRUUVERT — Hambaarst
Dr. ANNE TONISSON — Hambaarst
VASTUVÕTT KOKKULEPPEL TEL. 766-1391, 766-5623

Eesti Meeslaulupäev mais

Toronto Eesti Meeskoori ootab elav tegevushooaeg

Teisipäevastel lauluharjutustel saab Eesti Majas näha ja kuulda 50-mehelist koori hoolsalt jälgimas energilise koorijuhi Charles Kipperi külgetõmbavat õpetust ja juhatamist. Kontsertideks valitud laulud vormuvad nüansirikkaiks ja meeleolu väljendavaiks meeskoori laulukunsti ettekandeiks. Ja kontserte on Toronto Eesti Meeskoor oma tõnavusse tegevuskavva lükkinud üsna mitmeid.

Oma seltskondlikku tegevust alustab koor traditsioonilise aastapäeva balliga laupäeval, 7. novembril kell 7.00 õhtul. See sünnib seekord jällegi nii tuttavaks saanud Inn-On-The-Park hotelli balliruumis. Ballil esineb koor mõne lõbusameeleolulise lauluga, ning maitsva õhtusöögi järele hoolitseb tantsutuuride muusika eest tuntud „Edelweissi" tantsuorkester.

Nädal hiljem, pühapäeval, 15. novembril, kell 4.00 p.l. toimub koori vaimulik kontsert koos jumalateenistusega Vana-Andrese kirikus Torontos.

Koor laulab muuhulgas Cesar Franck'i „Panis Angelicus", Ludvig van Beethoveni „Kõik taevad laulvad" ja R. J. Dürrneri „Elutormis".

Neljapäeva, 19. novembri pärastlõunaks on TEM kutsutud Toronto Eesti Pensionäride Klubi koosviibimist lauluga kostitama. Pärast seda alustab koor jõuluettevalmistusi oma jõulupuuks ja võib-olla ka esinemiseks Toronto raekojas. Uuel aastal annab koor populaarlaulude nn. popkontserdi pühapäeval, 24. jaanuaril, Toronto Eesti Majas, ning tõhus koori kõiki võimeid näitav aastakontsert teostub pühapäeval, 28. märtsil Toronto Eesti Majas.

Aprillikuu alguses algavad ettevalmistused 29. mail toimuvaks Meeslaulupäevaks — kaheteistkümnendaks Ameerika mandril. Osavõtvate kooride ja üksiklaulumeeste hulk selgub mõne kuu jooksul.

Möödunud pikal nädalalõpul New Yorgis toimunud meeskooride juhtide ja esindajate vaheliisest koosolekust võttis osa ka TEM-i koorijuht Charles Kipper.

Seal kinnitati meeslaulupäeval laulmisele tulevad laulud ja määrati juhatajate kord. Koorid saavad kohe asuda laulupäeva laulude „lihvimisele". Laulupäeva kontsert toimub Seneca College'i Minkler Hall'is. Harjutused, kogunemised ja õhtune koosviibimine toimuvad Eesti Majas.

Nagu näeme Toronto Eesti Meeskoor on varunud endale tiheda laulukava, ja juhitult andeka dünaamilise koorijuhi poolt peaks olema võimeline andma meie meeskoori laulu armastavale publikule käesoleval hooajal mitmeid nauditavaid helilisi elamusi.

Kui veel kooriga liituksid need ligi 30 nooremapõlve lauluvenda, kes möödunud aastatel nõnna-öelda „põgusalt koorist läbi käisid",

endale koori rinnamärgi välja laulsid ja lauluvenna tunnustuse said — ja siis eemale jäid, siis kaunistuks kindlasti ka koori häälte tämbriline mahedus — eriti kõrgemates toonides. Jääb loota, et meeskoori laulu magnetism ikka veel lauluvendi igast vanusest kokku tõmbab.

Tulge meeskoori ballile ja uuendage lauluvendlik sõprus!

Heikki Paara

Viisid ja sõnad: RENE UFER
Uus heliplaat
VAHELDUS
Kaastegev: alt Lilian Treiberg.
Sisu: Vaheldus, Rulett, Baaridaam, Ütle lind, Kesköine arm, Pruunid poisid, Põhjamaa neiu, Kaluriema, Armukiir, Las Vegas, Vaid illusioon. Hind $10.00
Rekalla Records
Box 45941
Westchester Station
Los Angeles, CA. 90045 U.S.A.

Pensionäride Klubi avas sügishooaja

Möödunud neljapäeval, 15. oktoobril toimus Toronto Eesti Majas Eesti Pensionäride Klubi esimene sügisene kokkutulek kohvilauas 300 klubiliikme ja külalise osavõtul.

Kokkutulejaid tervitas klubi esinaine F. Terts. Avasõnaks ja palvuseks võttis sõna õpetaja O. Gnadenteich, kes viis kuulajate mõtted tagasi mineviku radadele, võrreldes pensionäride sügisest kokkutulekut lapsepõlve kooliajaga ja üliõpilaste sügisese Tartusse tulekuga.

Lavale kogunes naiskoor oma noore juhi Peeter Tammearuga, esitades viis laulu, mis kõlasid meeldivalt ning koor ja juht said teenitult kestva aplausi osalisteks ning koorijuht tänutäheks kimbu lilli.

Vahepausina perenaised pakkusid kuuma kohvi ja maitsvaid suupisteid. Laudadele olid paigutatud punaste pihlakamarjade oksad, mis lõid tõelise sügismeeleolu.

Pärast kohvi sopran Elna Libe laulis Erik Liigandi klaveri saatel neli laulu. Solist ja saatja said tänuks nägusaid lilli ja marulise aplausi.

Koosviibimine lõppes esinaise F. Tertsi tänusõnadega esinejatele ja õhtu korraldajatele. Järgmine koosviibimine toimub 19. novembril koos käsitööringi poolt valmistatud käsitööde näitusega ja loteriiga.

J. S-gi

Eestlaste koondisel uus esimees

Kuna senine esimees Jaan Särev halva tervisliku seisukorra tõttu Nordrhein-Westifaleni eestlaste esindaja kohast loobus, valiti rahvuskoondiste esimeeste, laulukoori, näiteringi ja tantsutruppide juhtide ühisel koosolekul, millest ka keskkomitee esimees Joh. Västrik osa võttis, uueks esimeheks Linda Michel. Juhatuse liikmeteks valiti J. Särev (abiesimees) ja sidepidaja Münsteris asuva valitsuse direktoriga, Jaan Purga (kirjatoimetaja) ja esindaja põgenike koondise koosolekutel. Eestlaste huvide kaitsja Elmar Reisenbergilt oli nõusolek edasijäämiseks nõuandjana ja sidepidajana Düsseldorfi ministeeriumui juures.

Uue esindaja Linda Micheli aadress on järgmine: Schwanenmarkt 1a 4000 Düsseldorf 30.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—
Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 senti
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"
Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7
Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ... 19 . Tellimise katteks lisan $ ..... sinajuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....

(Järg lk. 3)

ARMAST MEEST JA ÕEMEEST

EDUARD KRIIK'i

sündinud 29. juulil 1915 Noa-Rootsis
surnud 13. septembril 1981 Edmontonis

leinavad

LAINE
LIA ja ANTS
HOIDE ja ANN

PIKAAJALISE RASKE HAIGUSE JÄRELE LAHKUS
ARMAS VEND JA ÕNU

KARL ENDEL OOLMAN

sündinud 6. septembril 1911 Rammal, Järvamaal
surnud 14. oktoobril 1981 Montrealis

Leinavad kurbuses

HUGO abikaasaga
MALLE perekonnaga
PEEP perekonnaga
ÕDE ja VEND perekonnaga kodumaal

Puhka rahus!

ARMAST ONUPOEGA JA SUGULAST

OSKAR PORK'i

sündinud 11. aprillil 1920 Tallinnas
surnud 4. oktoobril 1981 Tallinnas

mälestavad kurbuses

VIKTOR PORK abikaasaga
KLARA ja AMANDA PORK Eestis
EINAR VÄHEJAUS perekonnaga
RAUL EDARI perekonnaga
VALDO LOIT perekonnaga

MEIE SÜDAMLIK KAASTUNNE EVI SAARPUU'LE TÜTARDEGA EMA JA VANAEMA

HILDA RÕKS'i

kaotuse puhul

H. LATER & CO. LTD. ja TEENISTUJAD

ARMAST SPORDISÕPRA

VENDE TARK'a

mälestavad sügavas leinas

CENTRAL YMCA VÕRKPALLIMÄNGIJAD

OMA ARMASTATUD NOOREPÕLVE SÕPRA

ÕIE FLEIG-TAMM'e

surnud 19. oktoobril 1981 Zürichis

leinavad

TIINA ja JÜRI HANSEN perekonnaga

Ustavat malesõpra

VENDE TARK'a

mälestab

TORONTO EESTI MALEKLUBI

Armast sõpra

VENDE TARK'a

mälestavad

AUGUST ja AINO OOLUP
JAAN ja PILVI OOLUP
PEETER ja SALLY OOLUP
PAUL ja MALLE BILEWICZ

Puhka rahus
kallis Vende!

Armast kauaaegset töökaaslast

OSVALD LEPIK'ut

mälestavad leinas

R. PULK
H. TAMM
E. TALVE
K. PRIIDIK
J. WILBIKS
E. RANNISTE
E. SARTOR
J. PATUSCH
J. STILLER
P. OSKO

Puhka rahus armas

HILDA RÕKS

Mälestavad ja avaldavad kaastunnet omastele

EVI ja ERIK NÕMM
AINO ja STEVE MIKITIUK
MAI ja RAIMOND ALLIKSAAR
MARKUS ALLIKSAAR
REIN KUUSIK

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

o

Matusemaja on üle 115. aastz teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimisruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1498

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Albert Mölteri mälestuseks

Eesti skaudid USA-s ja eesti skautlus üldiselt, teatud määral kogu eestluse ühiskond on kaotanud ühe oma vanema ja noorte kõrgema juhi, kauaaegse USA Eesti Skautmastrite Kogu juhataja Albert Mölteri.

Ta oli õigusteadlane, töötades omavalitsuse ja mitmekülgses ühiskondlikus tegevuses. Ta suri 8. oktoobril Lakewoodi haiglas.

Sündinud 1899. a. Viljandimaal, Soosaare vallas, Kolga-Jaani kihelkonnas. Eesti Vabadussõjas vabatahtliku õppursõdurina. Lõpetas Järvamaa Poeglaste Gümnaasiumi 1922. a. Eesti skautlusega liitus Paides varakult. Oli kaastegev spordi- ja teistes organisatsioonides. Kõrgema hariduse taotlusil majanduslike raskuste tõttu töötas vahepeal Kärdlas, Tartus ja Võrus. Ülikooli õigusteaduskonna lõpudiplomi saavutas 1937. aastal.

Kinnistusameti sekretärina töötas Võrus 1929. aastast omariiklusaja lõpuni. Seal oli ta linnavolikogus, ka esimehena, samuti mitmete organisatsioonide juhatusis.

Aastail 1931—1940 oli ta Võrumaa skautide maleva vanem, ühtlasi ka Eesti Skautide Maleva Nõukogu liige.

Võõra võimu poolt 1940. a. vallandatud, oli ta Saksa okupatsiooni aegu Võru linnapea. 1940. a. oli veel oma perega omas talus Viljandi vallas. Põgenes peagi Saksamaale, oma perega algul Lüübekis, siis Detmoldi laagris, olles ka laagrijuhiks. Kadunu oli Briti tsooni Eesti Kesknõukogu liige, Eesti skautide peasekretäri asemik ja Skautmastrite koondise esimees, ka suurlaagri juht.

1950. a. algul saabus ümberasujana USA-sse. Töötas pikemat aega USA skautide peakorteri kaubamajas. USA-s (Portlandis) rajas Mölter skaudirühma. 1966. aastast elas Lakewoodis, N.J. Vaheaastail Lakewoodis eesti skaudilipkonna juht, hiljem lipkonna vanem.

Aastast 1950 oli lahkunu USA Skautmastrite Kogu koondise juhatajaks (välja arvatud paar vaheaastat). Mõned aastad ka Eesti Skutide Liidu peasekretäri abi, laagrite vanem ja ESL esinduskogu liige..

Akadeemiliselt oli EÜS Raimla vilistlane.

Puhka Sa rahus, suur aateline töömees!

Herbert Michelson

SOBIV JÕULUKINK
ESTO-80 ALBUM
Ülemaailmsed Eesti Päevad Stokholmis
Välis-Eesti väljaandel

Rein Välmo — fotod
Alex Milits — tekst
Suur formaat, 95 lk.
Hind $45.— + saatekulu Kanadas $1.—, USA-sse $1.50.

Saadaval
VABA EESTLASE talitusest

Väiksemaid REMONTTÖID
majade juures:
elekter, torud, puutööd jne.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

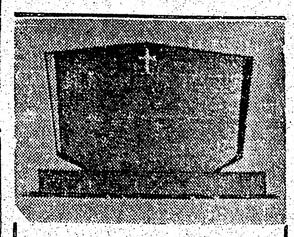

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St. Toronto, Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
Tel. 487-2147

lbert Mölteri ülestuseks

esti skaudid USA-s ja eesti utlus üldiselt, teatud määral u eestluse ühiskond on kaota- ühe oma vanema ja noorte gema juhi, kauaaegse USA ti Skautmastrite Kogu juhata- Albert Mölteri.

a oli õigusteadlane, töötades avalitsuse ja mitmekülgses skondlikus tegevuses. Ta suri oktoobril Lakewoodi haiglas.

indinud 1899. a. Viljandimaal, saare vallas, Kolga-Jaani ki- konnas. Eesti Vabadussõjas va- ahtliku õppursõdurina. Lõpetas vamaa Poeglaste Gümnaasiumi 2. a. Eesti skautlusega liitus des varakult. Oli kaastegev rdi- ja teistes organisatsiooni- . Kõrgema hariduse taotlusil janduslike raskuste tõttu töötas epeal Kärdlas, Tartus ja Võ- Ülikooli õigusteaduskonna lõ- iplomi saavutas 1937. aastal. innistusameti sekretärina töö- Võrus 1929. aastast omariiklus- lõpuni. Seal oli ta linnavoliko- , ka esimehena, samuti mit- te organisatsioonide juhatusis. astail 1931—1940 oli ta Võru a skautide maleva vanem, ühtl ka Eesti Skautide Maleva Nõu- u liige.

Võõra võimu poolt 1940. a. val- datud, oli ta Saksa okupatsiooni u Võru linnapea. 1940. a. oli l oma perega omas talus Vil- di vallas. Põgenes peagi Saksa- ale, oma perega algul Lüübe- siis Detmoldi laagris, olles ka grijuhiks. Kadunu oli Briti oni Eesti Kesknõukogu liige, sti skautide peasekretäri asemik Skautmastrite koondise esi- es, ka suurlaagri juht.

950. a. algul saabus ümberasu- a USA-sse. Töötas pikemat ae- USA skautide peakorteri kau- majas. USA-s (Portlandis) rajas lter skaudirühma. 1966. aastast s Lakewoodis, N.J. Vaheaastail kewoodis eesti skaudilipkonna t, hiljem lipkonna vanem.

astast 1950 oli lahkunu USA utmastrite Kogu koondise juha- ks (välja arvatud paar vahe- tat). Mõned aastad ka Eesti tide Liidu peasekretäri abi, rite vanem ja ESL esinduskо- liige..

kadeemiliselt oli EÜS Raimla stlane.

uhka Sa rahus, suur aateline nees!

Herbert Michelson

SOBIV JÕULUKINK

ESTO-80 ALBUM

Ülemaailmsed Eesti Päevad Stokholmis

Välis-Eesti väljaandel

Rein Välmo — fotod
Alex Milits — tekst
Suur formaat, 95 lk.
d $45.— + saatekulu Kanadas —, USA-sse $1.50.

daval
VABA EESTLASE talitusest

Väiksemaid REMONTTÖID

majade juures:
elekter, torud, puutööd jne.
telistage — J. MEIUSI 225-3283

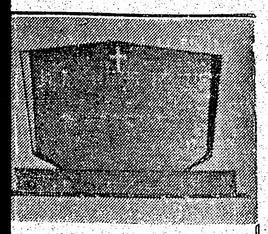

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St. Toronto,
Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
Tel. 487-2147

Kanada post uues kuues

OTTAWA — Kanada postiteenistus proklameeriti möödunud reedel krooni korporatsiooniks, mille tulemusena postiteenistus muutub iseseisvamaks ning ei allu senisel kujul mitme ministeeriumi kontrollile. Postiteenindus hakkab kroonikorporatsioonina tegutsema Canada. Post Corp. nimetuse all ning selle presidendiks on endine Toronto avaliku liiklusvõrgu mänedzher Michael Warren, kelle aastapalk on 150.000 dollarit. Kanada postiteenindus läheb uuest aastast alates tunduvalt kallimaks ning Canada Post Corp. president Warren mainis, et ta ei saa garanteerida kanada postiteeninduse kiiret paranemist.

Korduvad postistreigid on toonud Kanada majandusele suuri kahjusid. Nii kalkuleeritakse, et käesoleval aastal toimunud postistreik läks Kanada tööstustele ja ettevõtetele maksma 2 miljardit dollarit. Hävitavad postistreigid on kaasa toonud olukorra, kus Kanada elanikkond nõuab kategooriliselt postiteenijatelt streigiõiguse äravõtmist.

Karuksi luule on originaalne

Dr. Ilse Lehiste kaks loengut Torontos

Möödunud neljapäeva õhtul toimus järjekordne Eesti Kirjanduse Sõprade üritusena dr. Ilse Lehiste loenguõhtu Tartu College'is üle poolesaja kirjandushuvilisega. Dr. Lehiste oli päeval pidanud ettekande Toronto ülikooli lingvistika osakonnas, andes põhjaliku analüüsi eesti keele vältesüsteemist. Õhtuse kaksikloengute kava avas Harri Mürk, tutvustades külalist kui maailmakuulsat keeleteadlast foneetika alal, kes samaaegselt on tuntud ka kirjanduskriitikuna.

Dr. I. Lehiste käsitles assotsiatsioone, sidestusi Urve Karuksi luules. Ta eraldas neid vabadeks ja seotuiks, märkides, et need võivad olla tekkinud lugejail enda assotsiatsioonidena, oletades et luuletaja need kas teadlikult või alateadlikult on oma värssidesse kätkenud. Dr. I. Lehiste tõi näiteks sõna „laisakull", mis on Karuksi uusmoodustis, kuid assotsiatseerub lugejas „raisakulliga".

Side on nende vahel tugev, kuigi luuletaja enese seletuse kohaselt on ta selle mõistega väljendanud laisku, otstarbetuid mõtteid.

Keeleteadlasena oli dr. I. Lehistel võrratu võime selliseid sõnasidestusi avastada, märkides et luuletuste lugemisel on assotsiatsioonide nautimisel suur tähtsus. Sõna konkreetne tähendus võib luuletuses sobida ja luuletuse meeleolu lõpuni viia. Ka leidis I. Lehiste, et luuletust peabki niiviisi lugema, et lugeja ka ise peab mõtlema. Kunstiline elamus on alati subjektiivne ja sunnib läbi elama looja impulsse.

Lektor leidis Karuksi luules assotsiatsioone Gustav Suitsu, Paul-Erik Rummo, J. Kaplinski/Enno luulega, mõningaid sidestusi veel B. Alveri, H. Talviku ja K. Lepiku luulega,

kuid leidis siiski, et Karuski luule on väga originaalne, kus autor küll teadlikult kordab mõnd värsirida teiste luuletustest, kuid paguluses kasvanuna pole varasem eesti luule ta alateadvusse jõudnud.

Küll on Karuks tutvunud eesti rahvaliku vanavaraga ja tal on külalt tugev side eesti rahvalauludega ja mõistatustega, mida ta oma luules on osavalt kasutanud.

Pärast ettekannet seletas ka Urve Karuks ise mõne assotsiatsiooni teket või uudismoodustist. Lapsena oli teda luule juurde toonud just Ernst Enno luule, mida vanaema oli talle lugenud.

Pärast vaheaega järgnes teine loeng „Eesti rahvatarkusest vanasõnade valguses". Lehiste oli just tutuvunud kodumaal ilmunud teadusliku raamatuga „Eesti vanasõnad I", kus on 5000 vanasõna 916 leheküljel ja on jõutud alles k-täheni, millest võib järeldada, et teine selline köide on veel järgnemas.

I. Lehiste leidis, et vanasõnad annavad hea pilgu eesti rahva vanast maailmapildist.

Neis kajastub ühiskonna elu, selles on elutarkust, kuid ka palju üldinimlikku. Aegade jooksul on paljud vanasõnad rännanud ühest keelest teise, kuid võivad teatud olukorras ka spontaanselt tekkida. Vanasõnad on kristalliseerunud mitme põlvkonna elutarkuses. kuid üldpilt on nähtud eesti külaühiskonna pinnalt ja soovitustega tasakaalukusele.

Lektor tõi rohkesti näiteid, grupeerides sisukohaselt vanasõnu. Paljud ülistasid töö väärtust, teised oli praktilised nõuanded, millele liitus moraalne nõuanne. Kuid sageli naeruvääristati lolle ja mõistetakse hukka „ise" sõna ja sellega seotud tegevust. Neis on talurahva suhtumist kinkimisele, konservatiivne maailmapilt kodusse, kuid omajagu ka huumorit oma elu kirjeldamisel.

Eesti huumor on selline, kus teinekord ei teagi, kus on tegemist tõega ja kus naljaga.

Rohkesti on sulaste vanasõnu, palju tarkust abieluseisuse kohta.

Kõigist nähtub, et eesti vanem ühiskond oli tasakaalukas, leides mida jõuga ei saa, saab nõuga. See tugev sisu ongi andnud tuge läbi aastasadade püsimiseks, võibolla annab veelgi jõudu uuteks aastasadadeks.

Lõpuks Kaja Telmet avaldas tänu külalislektorile ja avaldas lootust, et teda võiks jälle peatselt Torontos näha.

VEETKE JÕULUD SOOMES
GRUPILEND TORONTOST HELSINGISSE
$725.
AASTA ODAVAM LEND.

Finnair organiseerib kolm grupilendu jõuluks Torontost Soome.

Valige sobivad kuupäevad väljasõiduks ja tagasitulekuks.

Väljasõidud Torontost:

Reedel, 18. dets., pühap., 20. dets. ja teisip., 22. dets. 1981.

Torontosse tagasisaabumise kuupäevad:
Laup., 2. jaan., esmasp., 4. jaan., laup., 9. jaan. ja pühap., 10. jaan. 1982.

Hinna sisse kuulub bussisõit Torontost Montreali ja tagasi, $40 isikult, koos kohvi ja võileibadega.

Montreal — Helsingi — Montreal reisite suurtes mugavates Finnair DC-10 lennukites.

Sõiduhind lastele alla 12 aasta $362.50 (Nende mõõdukate hindade tõttu 4-liikmeline perekond säästab $842 võrreldes APEX hindadega, kus täiskasvanu piletihinnaks on $862 ja laste $646.50)

Lend peab olema reserveeritud vähemalt 30 päeva enne väljalendu.

Hinna sisse kuulub Kanada lennuväljamaks $12.50 täiskasvanult ja $6.25 lastelt.

Grupisuuruse alammääraks on 10 reisijat.

Allnimetatud reisibürood organiseerivad grupisõidud bussidel Torontost Montreali ja tagasi koostöös Finnair'iga.

Võtke ühendust allnimetatud reisibüroodega või otse Finnair'i bürooga Torontos, 8 King St. E., tel. (416) 362-1511

Finnair on ainuke lennuliin Skandinaaviast, mis ühendab Kanadat Soomega ilma vahemaandumiseta.

FINNAIR

Koho International Travel
191 Eglinton Ave. E., Suite 104
(416) 485-9437

Aatco Travel Service
Atria North, Suite A 121
2255 Sheppard Ave. E. Willowdale
(416) 497-3622 Anja Kivihen-Velickovic

Yorkland Travel Ltd.
185 Yorkland Blvd.
Ramada Inn Hotell - Lobby
Willowdale (416) 497-0300

Skytrain Ltd. Tours & Travel
2656 Danforth Ave., Toronto
(416) 690-4922

Sydney arsti õnnetu surm

SYDNEY (MK) — Sydney eesti perekonnaarst, 50-aastane dr. Avo Tohver suri 4. oktoobril püssikuulist pähe. Dr. A. Tohver viibis Sydneyst eemal oma maaomandil pika nädalalõpu puhul. Jänesteküttimisel kaheraudse püssiga, oli püss üle aia ronimisel nähtavasti lahti läinud ja kuul oli teda pähe tabanud.

Leinama jäid abikaasa dr. Malle Tohver kahe koolieelise lapsega ja vend dr. Enn Tohver perekonnaga ning arvukas sõprade ja tuttavate pere, rääkimata tänulikest patsientidest.

Eestlased ei esine Multicultural Teatrifestivalil

Ontario Multicultural Theatre Festival pühitseb käesoleval sügisel oma 10. juubelit. Tänavune pidustus avatakse laupäeval, 31. oktoobril ingliskeelse lavastusega kanada autori Michael John Nimchuki näidendiga „The Day My Granddad Died".

Avaetendusele järgnevad üheksa lavastust, inglise, tshehhi, hispaania, läti, ungari, ukraina, itaalia ja soome keeltes. Eestlased, kes alul olid väga aktiivsed ja isegi kahe teatriga festivalist osa võtsid, on viimastel aastatel eemale jäänud, kuigi festivalist osavõtmine võimaldab tasuta ruumid ja märgatava toetuse.

Individuaal- ja grupireisid suve- ja talvehooaegadeks globaalses ulatuses

AINO KAING

Tel. 757-5080

„Medal of Merit" Vello Sootsile

Skautüksus Lembitu Maleva abivanem Vello Soots sai neil päevil Kanada Skautide Organisatsiooni peakorterilt teate, et temale on antud skautluse teenetemärk „Medal of Merit", mis annetatakse erakordselt silmapaistva juhtimistegevuse eest. Märgi diplom saadeti koju skaut-käskjalaga, medal ise antakse üle hiljem Ontario leitnant-kuberneri poolt. Vello Soots alustas skautlemist Rootsis ja on aktiivse skaudijuhina tegutsenud üle 25 aasta.

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII

võtab tellimisi vastu alumiinium uste, akende ja välisseina katete tööde peale (aluminium siding). Jätkudeta veerennid neljas värvis. Tasuta hindamine. Töö kiire ja korralik.

H. OSSO, tel. töökoda 832-2238

YORK ALUMINIUM, 10335 Keele St. Maple, Ont. L0J 1E0

UUS SAADETIS SOOMEST SAABUNUD!

Küünlad, küünlajalad, klaaskaubad, servjetid.
Roostevabast potid, noad, kahvlid, lusikad jm.
SAUNATARBED
Delikatessid, pagaritooted (Viking Foods, Rooneem, Parkway).
Avatud: esmasp.-kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9—4

The Finnish Place
5463 Yonge St. Willowdale M2N 5S1
(Finchi lähedal) — Tel. 222-7575

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN
281 DANFORTH AVE. Tel. 463-3331

Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, küpsised. Lihapirukad. Soolaheeringas.

Soome rukkileib

EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID

Avatud: esmasp.—laup. 9—6

Kui toote käesoleva kuulutuse kaasa ja ostate meilt kaupa $3.00 eest või rohkem, siis saate ühe leiva tasuta Teie oma valiku järgi. (sepik, sai või rukkileib). Ainult 17. oktoobrini.

Eesti draamaklassikat külakostina

Lawrence Park Collegiate Institute auditooriumis leidus mõnevõrra ruumi Toronto eesti teatrisõpradele kaasaelamaks üha harvemaks jäävale teatritegevusele Torontos. Seekordne New Yorgi Eesti Teatri külakostiks toodud Eduard Vilde 4-vaatuseline draama „Side" oli rõõmustavaks sündmuseks, näidates et New Yorgi eestlaskonnas on teatriloomingul aktiivne osa.

Eduard Vilde „Side" on kirjaniku kahe populaarse näidendi „Pisuhänd" ja „Tabamata ime" kõrval jäänud varju ja vaid üksikuil kordadel lavale pääsenud, kuigi see on sisutihe psühholoogiline draama. Kuid 1917. aasta lavastus „Estonias" sai (halva osajaotuse tõttu) jaheda vastuvõtu. Näidendis käsitletakse raamatukaubanduse ja kirjastamise tegevusega seotud probleeme enne I maailmasõda, mil Vilde ise oli eesti kirjastajatega tihedais sidemeis ja ta kogemused näitasid neid just halvemast küljest. Vilde oli kavatsenud kirjutada sel ainestikul komöödiat, kusjuures raamatukaupmehe ja kirjastaja prototüübiks ta võttis selleaegse kirjastaja Gustav Pihlaka, tema poja läänemaise ärimoraaliga antipoodiks aga selleaegse kirjastaja Eduard Virgo.

Neljavaatuseline eepilise jututoimega näidend on konservatsioonitükk, kus kolme ja poole aasta jooksul kirjeldatakse ärimoraali kahe alaintriigiga, vanemate türanniat ja naiste ableluprobleemi, kus püütakse meeste kaudu seltskondlikku positsiooni saavutada. Asja teeb dramaatiliseks äriline halastamatu võistlus isa ja poja vahel.

Konservatsiooninäidendi staatilisus andis end eriti tunda esimeses vaatuses, mis oli aeglane. Lühendamisega suutnuks tegevust tihendada, kuigi sajandialguse äritegevus oli ju mõneti huvitav ja tõi teosesse koomikat. Ralf Sams raamatukaupmehe ja kirjastaja Hans Ilvese osas andis väga huvitava ja psühholoogiliselt põhjendatud karakterikuju, kelle rahaahnitsemise haiglane kirg kogu näidendit läbis, kuni see muutus poja vastu toimuvaks ärisõjaks. Tema areng läbi kolme ja poole aastase ajalise ulatuse oli mängitud tõetruult ja suure ilmekusega.

Samuti oli tugev kogenenud lavakunstnikuna Jaan Kuuse vana Ilvese poja Voldemarina, tuues kontrastselt esile isa vastaspoolsuse. Isa ja poeg olid näidendi tugevamad osad ja moodustasid tuumiku nende ümber liikuva tegelaskonnaga. Seal oli toredaks trükikojaomanikuks Vehik Urmas Kärneri kujunduses, kadakasakslust esiletoovate saksakeelsete repliikidega ja abielu kaudu kõrgemasse seltskonda püüdlev proua Kurvits, keda mängis Aime Andra ja mõneti Mari Leesment tagasihoidliku müüjanna Agnes Schönfeldtina. Kui esimene vaatus veel aeglaselt nende karakterit esile tõi, siis järgmistes suutsid nad kirjaniku peent psühholoogiat isikupäraselt elavaks ja pingeliseks muuta, nii et näidendi lõpul jäid vaatajadki sisulise arengu mõju alla, kus Vilde elava dialoogiga arendas üllatava lõpu, et side on siiski isa ja poja vahel olemas.

Väiksemais osades oli Kathryn Hiir väikse Melitana, Olaf Sieberg müüja Padarina, Robert Vänt rändava raamatukaupmehe Toomani ja töövoorimehena, Kalju Ets endise kooliõpetaja Jaak Grünbergina, Heikki Leesment jr. majaomanik Köpke, Velly Kerjan Hans Ilvese vana teenija Maiana, Peeter Ristsoo, Eduard Kärner, Asta Lind ja Tenno Andra ostjate osades.

Urmas Kärneri lavastus oli realistlik, samuti kui Raoul Linnu lavakujundus, kus lavaruumile oli ajalise tausta andmiseks paigutatud sajandi alguse eesti raamatute palgelehti. Kostüümid oli kujundanud Juta Ristsoo ja inspitsiendiks Asta Lind.

New Yorgi Eesti Teater tõi eesti teatrit Torontosse, kunagise väliseestlaste teatrielu aktiivseimasse keskusse. Etenduse lõpul tervitasid külaliskolleege siinse kolme teatri liikmed lillede ja tänusõnadega. Teatrisõbrad said elamuse eesti näiteklassikast, mis viis neid kuni 70 aastat tagasi eestlaste kultuurielu, kus kirjastamine oli alles algeline, seda ägedamad aga võitlused omavahel. Võibolla, tuleb jääda ootele järgmist New Yorgi Eesti Teatri külaskäiku Toronto eesti teatrielu säilitamiseks.

HANNES OJA

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal)
221-1159
R. S. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

SPORT

Spordiuudiseid kodumaalt

Traditsiooniline rahvusvaheline Balti korvpalli karikaturniir peeti tänavu Soomes Jyväskyläs. Tegelikult oli tänavu rootslaste kord neid võistlusi korraldada, kuid need jäid hoopis eemale, mistõttu võtsid võistlusist osa Soome, Eesti ja Läti meeskonnad. Eestlased võitsid üheksandat korda selle turniiri, võites soomlasi 83:76 ja lätlasi 98:93. teisele kohale tulid soomlased, kes võitsid lätlasi 84:67. Eestlaste edukaim korvikütt oli Heino Enden. Nii viidi rändkarikas küll Tallinnast Jyväskylässe, kuid toodi jälle tagasi. Eesti meeskond pidas Jyväskyläs veel sõprusmängu kohaliku „Hondu" meeskonnaga, võites neid 97:54.

☆

Järjekorras 21. Tartu ja Helsingi ülikoolide vahelised kergejõustikuvõistlused peeti Käärikul vihmasajus. See oli eestlastele järjekorras 17. võit punktide vahekorraga 101:76. Lausvihmas toimunud võistluse tagajärgedest on märkida M. Urjadnikovi võit 100 m jooksus 10,6, Aivar Ojastu 400 m 48,0-ga, A. Evardi kõrgushüpe 2.10, naistest Taimi Loovi võit 400 m jooksus 55,7-ga ja Lea Vahteri kuulitõuge 14.92, mis on ta isiklikuks rekordiks. Soomlastest olid parimad Tapio Kallio tõkkejooksus 14,9 ja Tapio Lautsi kuulitõukes 16.34. Väljaspool arvestust tegid võistlusel kaasa odaviskajad Toivo Moorast 75.08-ga ja Kalju Mägi tulemusega 72.18.

Võistlustega koos peetud Tartu Ülikooli ja Helsingi ülikooli korvpalli võistlusel võitsid eestlased esimese poolaja 39:34, kuid lõpuks soomlased võitsid 73:71.

☆

Gorkis toimusid N. Liidu suvised meistrivõistlused suusahüpetes. Kokkutulnud 83 suusahüppajale määrati proovivoorus kontrollnormiks 65 m, mille saavutasid 40 sportlast, nende hulgas neli Eesti hüppajat. Väga tubli oli 16-aastane Otepää koolinoor Priit Teder, kes saavutas täiskasvanute seas 14. koha, kuid oli juunioridest neljas. Teistest eestlastest P. Heinloo oli üheksas, M. Kangur 26. kohal. Juunioridest tuli teisele kohale J. Soots.

☆

Karksi-Nuias peeti Eesti 50 km käimise meistrivõistlused. Viiendat korda võitis meistritiitli Arvo Orupõld Tamsalust, kelle ajaks oli 4.24,26. Hõbe- ja pronksmedali võitsid tartlased Gennadi Butkevitsh ajaga 4.53,40 ja Lembo Tanning 5.31,41.

☆

Euroopa XII võrkpalli meistrivõistlustel Bulgaarias tuli esimeseks N. Liidu meeskond, kuhu kuulus ka tallinlane Viljar Loor, kellele see on juba neljas Euroopa meistri kuldmedal.

Päästeti Teise maailmasõjaaegne kullalaadung

MURMANSK — Inglise ja N. Liidu ametivõimud kohtusid tugeva kaitse all olevas laevas, et jagada ajaloo suurima ja ohtlikuima kullapääste-operatsiooni saaki. 1400-tonnine „Stephaniturm" oli saabunud Murmanskisse 80 miljoni dollari väärtuses kullaga, mis päästeti HMS „Edinburghilt", inglise sõjalaevalt, mille torpedeeris põhja Saksa allveelaev 1942. a. Vene kuld saadeti sõja ajal teele Inglismaale sõjamaterjalide eest. Kuigi kuld päästeti inglaste poolt, anti päästetust 431 kullakangi, igaüks $200.000 väärt, venelastele. Päästekompaniile jääb 45%, ülejäänud jagati Inglise ja N. Liidu vahel. Venelased olid võtnud kasutusele ettevaatusabinõusid kulla transportiks Moskvasse. Piirivalvurid vaatasid automaatpüssidega pealt, kui kraana kalli laadungi laevalt maha laadis.

Toimetusele saadetud kirjandus

VALGED PÕLLUD nr. 79 — Sügis 1981. Sisus: Milla Krimmi luuletus „Kord", H. Elleri „Epafroditos", misjonikirju Maj-Britt ja Walter Kimbergilt Lõuna-Aafrikast, Fred Peipmanilt Paapua Uus-Gineast, Indiast, Kaliforniast, Austraaliast, Fred ja Darline Peipmani jutustus „Sunshine", Esther Sirotkini memuaaride järg „Sihi poole: Aderde kliinik", Don Richardsoni järgnev jutustus „Rahulaps", N. H. „Võidutsev usk", A. Elleri luuletus „Õnnitlus" ja misjonipõldude vajadused.

Lydia Aruvald NOODID T.E.S. Täienduskoolide lauluõpikule. Noorte laulik. Toronto Eesti Seltsi Täienduskoolide Komitee väljaanne nr. 15, Toronto 1981. 132 (nummerdamata) lk.

RISTSÕNA Nr. 1078

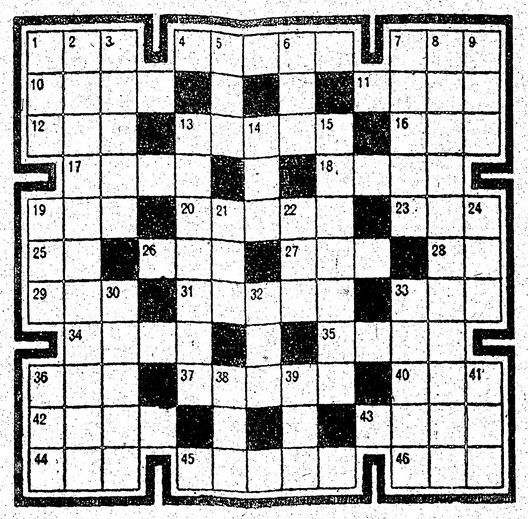

Põikread: 1. Naisenimi, 4. Aadlitiitel, 7. Arv, 10. Juhan Liivi teos, 11. Tegevteenistusest väljas, 12. End. vald Pärnumaal, 13. Võimas õhukeeris, 16. Hea omadus, 17. Transport, 18. Ühe usundi sümbol, 19. Koha määrsõna, 20. Raudteejaam Viljandi lähedal, 23. Aike, 25. Tähed kirja alguses, 26. Küsimus, 27. Puu osa, 28. Kaksikkonsonant, 29. Vedur rootsi keeles, 31. Varanduseta, 33. Naisenimi, 34. Riik Euroopas, 35. Loll, 36. Eestaim, 37. Kuju eesti mütoloogias, 40. Impulss, 42. Praht, 43. Ebahuvitav, 44. Loodusnähe, 45. Kala, 46. Peenike karv.

Püstread: 1. Lehari operett, 2. Menukas lavateos soome kirjanduses, 3. Rinnas kantav ehe, 5. Jõuallikas, 6. Linn Saksamaal, 7. Putukas, 8. Eesti muinasjutt, 9. Kolm ühesugust konsonanti, 13. Ajaline mõiste, 14. Eesti lastekirjanik, 22. Jõgi Venemaal, 15. Küttematerjal, 19. Eesti muusikaorganisatsioon, lüh., 21. Tükk tervest, 22. Jõgi Venemaal, 24. Ohver, 30. Kass, 32. Üks vanemaist, 33. Teatud hüüdsõna, 36. Koht Viru rannikul, 38. Mereloom, 39. Temas, 41. Naisenimi.

SILPRISTSÕNA LAHENDUS

Põikread: 1. Karikas, 3. Palsam, 5. Tobe, 6. Tanner, 8. Popi, 10. Kõri, 12. Vali, 14. Rike, 16. Hobbema, 18. Alatasa, 20. Kilby, 21. Tava, 23. Piiter, 24. Pühalepa, 25. Tuulik, 27. Rita, 28. Salmik, 29. Kiviranna, 32. Manila, 35. Viha, 36. Rida, 38. Marmor, 39. Neli, 41. Kartul, 43. Loodus, 44. Habe, 45. Viljandi.

Püstread: 1. Kabe, 2. Kastan, 4. Sampo, 5. Tori, 7. Nerva, 9. Pirita, 10. Kõmu, 11. Hõbe, 13. Lia, 15. Kesaliblik, 16. Hobby, 17. Mata Hari, 19. Lagi, 20. Kilter, 22. Valetama, 23. Piirikivi, 25. Tuumik, 26. Meran, 28. Salla, 30. Vihane, 31. Nari, 33. Nisu, 34. Tuumor, 37. Dakar, 38. Mardus, 40. Liha, 42. Tulvil, 43. Loodi.

Nobeli auhind kanadalasele

Kanadas sündinud, kuid USA-s elav teadlane David Hubel jagab tänavust Nobeli arsteaduslikku auhinda koos rootslase Torsten Wieseliga ja ameeriklase Roger Sperryga. Hubel on sündinud Windsoris ja lõpetas Harvardi ülikooli arsteaduse alal, jäädes ka sama ülikooli õppejõuks. Praegused Harvardi ülikooli professorid said auhinna uurimuse eest, selgitades kuidas informatsioon jõuab läbi silmade ajju. Nende uurimust peetakse läbimurdeks sel alal. Igale laureaadile langeb rahasummast $217.000.

James Tobin, Yale ülikoolist, nimetati Nobeli majandusauhinna laureaadiks. Nobeli rahuauhind anti Liitunud Rahvaste Organisatsiooni põgenikekomisjonile.

Kanada luuletaja Irving Layton on esitanud Itaalia kirjanike organisatsiooni poolt tänavuseks Nobeli kirjanduslaureaadi kandidaadiks. Juudi päritoluga Layton on sündinud Rumeenias, elab Montrealis ja Niagara-on-the-Lake'is. Ta külastas mõned kuud tagasi Itaaliat, lugedes seal ülikoolides oma luulet, millega tal tekkis kontakt ka itaalia kirjanikega.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	35
Arvo Mägi — EESTI RAHVA AJARAAMAT	26.—	$1.—
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	50
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T.E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.—
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	85
Anna Ahmatova — Marie Under — REEKVIEM	3.50	35
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕORSILE	10.—	50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	50
Herbert Michelson — NOORSOOTOO RADADEL	3.—	50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	3.—	50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	30
Eduard Kraats — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	30
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	20
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	30
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	9.—	50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	30
Leho Luniste — ALAMUSE ANDRES (biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust)	6.65	40
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	40
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	30
Andres Küng — MIS TOIMUB SOOMES?	14.—	50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	50
VARRAKU JUTULEHT — KUS ON NEEME VANAVAARA?	5.—	50

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	5.—	40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	50

17.

Otsus oli nüüd igal juhul tehtud ja saatjad olid rõõmsad. Üks meestest hüppas aegaviitmata maastikuautosse ja läks ülemale teadet viima. Juvonen imestas nende rõõmustamist, aga sai siis kuulda, et tal ei tarvitseks üksi minna sellele ohtlikule matkale, sest mõnepäevase ootamise järel ta saanuks teekaaslase. Tulija oli siiski sellevõrra hilinenud, et Juvonen ei jäänud ootama kuna minekuotsus oli tehtud. Juvost tõesti pahandas see, et saatjad ei olnud varem talle midagi sellest võimalusest rääkinud, aga nüüd tegi see sama välja. Võib olla, et see oli parim lahendus.

— Kui ise küsid ja ise vastad, ei tule asjata riidu, hindas Juvonen olukorda.

— Ärata mind varakult, enne päikse loojakut, ütles ta saatjale ja astus telki. Nüüd oli veel võimalus magada. Järgmistel päevadel võis magamine jääda väga lühikeseks.

Piiri ületamine

Kolmetunnise sügava une järel ärkas Juvonen telgi juures kuulduvate häälte tõttu. Norralane oli tagasi tulnud ja vestles nüüd tõlgiga. Juvonen sai tervitusi kõrgemalt poolt ja soove heaks õnneks Liinahamari matkale. Samas sai ta veel lisaülesande. Iseenesest oli uus ülesanne vaid soov, „kui võid" ega mitte mingisugune külm käsk. Juvonen teadis, kui mees kord läheb sellisele matkale, siis ta katsub kindlasti teha oma parima, ja ega see uus ülesanne palju muutnud seniseid matkaplaane. Ülesanne osutus üsna minekuraja juures olevaks, mida ta oli juba kavandanudki.

— Küll ma katsun oma parimat teha, ütles Juvonen kuivalt. — Aga kõik oleneb muidugi naabrist ja kuidas õnnestub piiri ületamine. Ja muidugi vajan head õnne.

Õhtu hämardus ja minekuaeg oli peagi käes. Juvonen tundis sellele mõeldes kui liblikaid eneses lendlevat. Teda muutis pingeliseks eelolev piiri ületamine. Aga tunne oli tuttav, see oli vaevanud sõja ajal igat minejat. Ta teadis, et tühine pinge kaob kohe, kui on saabunud tõsine olukord. Siis ei olnud aega närvitseda, tuli mõtelda vaid, mis sel hetkel oleks targem teha. Aga nüüd omal poolel olles oli pingelisus põhjustatud kogu maika õnnestumisest.

— Mina olen nüüd valmis nagu köster sõjaks, teatas Juvonen. Egas muud kui otse ida suunas...

— Telk on siin samas kohas, kui tagasi tuled, ütles tõlk. — Ootame siin kuus ööd-päeva ja kui selle jooksul ei tule, siis arvame, et midagi on juhtunud.

— Jah, ega siis muud kui väike rist nime taha, naeratas Juvonen.

— Anna seljakott minule, kannan seda jõeni, ütles saatja. — Sulle jääb seda veel küllaldaselt kanda.

Üks saatjaist jäi telgi juurde, soovis ainult head matka ja rõõmsat nägemist.

Mehed suunasid oma sammud otse hommikuse kalastamiskoha poole. Ka nüüd olid neil kalastusvahendid kaasas, kuigi Juvose spinningu otsas ei olnud nüüd lanti, vaid ainult tinaraskus. Seda oli siiski võimata märgata.

Mehed heitsid spinninguid ja Juvonen vaatles hoolikalt vastukallast. Mingisugust liikumist ei võinud seal veelgi märgata. Õhtu jahenedes hakkas niiskest maapinnast tõusma vähe heledat udu ja peagi oli see tõusnud meetri kõrguseni. Juvonen oli selle üle rõõmus, sest see annaks mingisuguse varjumise võimaluse just sel ohtlikumal alal.

Spinningu loopimine jatkus poole tunni jooksul ja siis arvas Juvonen, et minekuaeg on tulnud. Ta jättis oma saatjaga jumalaga ja võttis koti selga ning astus samas jõkke. Ta tõusis vastaskaldale ega märganud ka siis mitte midagi alarmeerivat. Nüüd alles heitis ta oma spinningu üle jõe ja vaatles oma ümber. Ei laske ega stoiihüüet polnud kuulda. Saatja võttis spinningu ja Juvonen võttis suuna otse itta. Matk tundmatu vastu oli alanud.

Mõnede sammude järel nägi Juvonen siiski oma ees rohkesti tallatud valvurite rada, mida ta ei olnud varem märganud. Sellel kohal oli raja pind üsna pehme põhja suunas. Ilmselt oli viimane valvuritepaar äsja alles mööda rada läinud.

Juvonen läks üle raja ja katsus näha, kas on kusagil alarmitraati. Siis ta märkas, et peenike, peaaegu nähtaamatu alarmitraat oli umbes 10 meetri kaugusel rajast. See oli asetatud sellisele kõrgusele, et sellest ei saanud üle astuda, vaid Juvonen pidi kummarduma ja roomas ettevaatlikult traadi alt läbi. Traadi puudutamine oleks põhjustanud muidugi alarmi ja matka jatkamine lõppenuks siia.

Siiani oli kõik hästi õnnestunud. Nüüd võttis Juvonen suuna otse vaatlustornile, mis oli tugeva kilomeetri kaugusel. Valvurite jalgrada ja alarmitraat olid õnnelikult seljataga, aga mis võis olla ees? mõtles Juvonen astudes. Maastik oli siiski sobiv liikumiseks, madalat ja kidurakasvulist tundrakaski siin-seal. Maapind oli samblane ja samblal võis täiesti hääletult liikuda.

Tugeva 500 meetri käimise järel peatus Juvonen hinge tõmbamiseks. See lühike teeosa nõudis jõudu, sest närvid olid pingul. Hingeline pinge sellel algjärgul oli seedimatu ja see väsitas füüsiliseltki. Aga olukord kergenduks, mida kaugemale ta jõuaks. Juvonen vaatles ümbrust ja kuulatas hinge pidades, aga kõikjal valitses vaikus. Südamelöögid vaid tundusid märgatavailt tugevaina selles vaikuses. Pinevus hakkas langema ja nüüd võis mõtelda olukorrale vähemalt külma rahuga. Tegevusviisi üle tuli luua selge pilt ja kõik muud mõtted heita tahaplaanile. Tundeile ei saanud anda ruumi, sest siin valitses range seadus: kiireim elab kauemini. Mitte keegi ei uuriks piiri taha tulnut, vaid tulistaks armuta, kui selleks võimalus tuleks. Sama põhimõte oli ka Juvosel. Ta teadis end nüüd olevat väljaspool seaduse kaitsest, mis maksaks talle elu, kui ta ebaõnnestuks või teeks väikse vea. Mängu panuseks oli elu, kõrgeim panus ükskõik millises mängus.

Juvonen istus kivile ja vahetas kuivad sokid, mis oli võtnud kaasa. Invasioonisaapad (teatud jalanõude sort Soome armees), mis ta oli valinud matkajalatseiks, olid vett täis. Need näisid olevat täiesti veekindlad, kuna vesi ei tulnud kallamata välja. Saades jälle kuivad sokid jalga hakkas Juvonen edasi minema. Kiirustada ei võinud, sest iga samm tuli teha mõtlikult ja ettevaatusega. Ega tal oldnudki kiiret, sest ta oli otsustanud mööduda valvetornist kesköö ajal, mil tihedaim hämarus oleks kaitseks. Elolevat maastikku oli ka vaja pidevalt vaadelda, et ei tormaks kokku võimalike valvuritega, vaid jõuaks neid õigel ajal märgata.

Jõudes valvetorni lähedale, märkas Juvonen oma hirmuks, et maastik oli torni ümber täiesti lage. Torn oligi ettenägelikult ehitatud sellisele maastikule, et sellest ei saaks märkamatult mööduda. Mitte ühtki puud ega põõsast polnud torni lähedal. Juvonen hiilis nii lähedale lagendiku servale, kui vähegi oli võimalik. Ta ees oli vaid tuulest rebitud kasejässakas ja ta otsustas peatuda selle varjus. Torn oli umbes 30 meetri kaugusel paremal. Juvonen roomas madalana kase kõrvale ja heites vaate tagasi, tundus talle kui veri oleks lakanud soontes keerlemast. Alarmitraat oli otse ta pea kohal. Kui ta oleks püsti liikunud, olnuks alarm kindel.

— Sa saatan! Siin tuleb vaadata silmadega, et pääseks kurnast läbi, kirus ta traati vaadates. — Sellist hoolimatust ei tohi enam juhtuda...

Nüüd tuli teha vaatlusi igasse suunda ja mõelda järgmise sammu üle. Selles suunas ei tohtinud enam edasi minna, suunda tuli muuta, kui soovisid olla nähtamatu. Valvetornis olevad valvurid kindlasti ei maga ja nüüd ei aitaks ka tormamine. Tornist oli hea nähtavus, et väikseimgi liikumine lahtises maastikus paljastuks armuta. Olukord oli Juvose arvates etekujutletavast halvem.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ADO PARK, Q.C.
MATHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Ohtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 781-5556, 789-7579,
kodus 489-6709

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame:
Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lensside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

PALGAKE AMETISSE INVALIIDNE ISIK JA TEILE ANTAKSE TOETUST

Kui te olete tööandja, kes otsib talendikaid ja püüdlikke väljaõppinud isikuid, siis tuleks selgusele jõuda ka invaliidsete isikute võimetes.

Paljud nendest omavad mitmesuguseid kogemusi äritegevuslikul, tööstuslikul, kaubanduslikul ja kutselisel aladel. Nad on teotahtelised ja enesekindlad ning paljudel juhtudel palju produktiivsemad kui keskmise võimetega töötajad.

Meie aitame teil valida parimaid isikuid teatud tööülesannete jaoks järgmiste aktsioonidega:

1. Kontrollime sooviavalduste esitajaid, kes on töökohtadel võistlusvõimelised.
2. Andma usaldusväärset informatsiooni nende võimete ja puuduste kohta.
3. Organiseerima nende võimete selgitamiseks katseperioode, mis ei maksa teile midagi.
4. Maksma treeningukulusid osalise palga arvel kui treening osutub vajalikuks.
5. Korraldame pideva järelkontrolli, et kindlaks määrata uute töötajate võimeid.
6. Anname majanduslikku abi erivarustuse muretsemiseks ja struktuuriliste muudatuste tegemiseks, et võimaldada teatud isikute tööle rakendamist.

Meil on kutselised rehabiliteerimise nõuandjad rakendatud kõigis suuremates Ontario keskustes, kes on valmis teid abistama vajalike inimeste leidmiseks ja nende treenimiseks.

Lähma informatsiooni ja tasuta broshüüri "The Staff You Need" saamiseks helistage (416) 965-7252 või kirjutage: Vocational Rehabilitation Service, Communications Branch, 7th Floor, Hepburn Block, Queen's Park, Toronto, Ontario M7A 1E9.

Ontario valitsus töötab inimeste abistamiseks.

International Year of Disabled Persons 1981

Ministry of Community and Social Services
Ontario
Frank Drea, Minister
William Davis, Premier

Einar Kiviste 75

Einar Kiviste sündis Tallinnas 15. oktoobril 1906 tolleaegse Harju-Jaani koguduse õpetaja Georg Steinfeldt'i noorema pojana. 1910. aastal asus perekond Narva, kus ka Einar Kiviste lõpetas gümnaasiumi 1924. aastal. Gümnaasiumis õppimise ajal võttis osa skautlikust liikumisest, olles viimati Narva Skautide Maleva pealikuks n.skm. auastmes.

Lõpetas Tartu Ülikooli usuteaduskonna 1932, oli prooviaastal praost J. Jalajas'e juures Narva-Aleksandri koguduses 1932—33, õnnistati kirikuõpetaja ametisse Tallinna Kaarli kirikus tolleaegse piiskopi asetäitja praost A. Kapp'i poolt 10. septembril 1933, oli praost A. Kapp'i isiklik adjunkt 1933—34 ja Tallinna Kaarli koguduse noorsoo õpetaja 1934—35. Oma isa Georg Kiviste vanaduse puhkusele minekul asus Narva, kus valiti oma isa järeltulijana Narva Peetri koguduse õpetajaks, millist kogudust teenis kuni Narva evakueerimiseni 31. jaanuaril 1944.

Oli Saksamaal Schwarzenbeki ja hiljem Stolzenau laagrites õpetajaks 1944—1947. Asus Inglismaale 1947, kus oli 1948—61 EELK Kesk-Inglismaa koguduse asutaja ja õpetaja kuni lahkumiseni Austraaliasse 1961. aastal, kus on EELK Sydney Jaani koguduse õpetajaks kuni käesoleva ajani, ning ühtlasi on ta ka EELK Canberra koguduse õpetajaks.

Kirikuõpetaja tegevuse kõrval olnud usuõpetajaks ja ladinakeele õpetajaks gümnaasiumides, on kirjutanud usulise sisuga artikleid ajalehtedes ja ajakirjades. 1957. aastal ilmus Stokholmis kiriku Lauluraamat, mille oli parandanud ja täiendanud Lauluraamatu komisjon, mille üheks liikmeks oli õpetaja E. Kiviste, 1976. a. on ta välja andnud vaimulike laulude kogu „Vaimulikud laulud", milles on 90 laulu.

Õpetaja E. Kiviste algatusel asutati 28. detsembril 1972 Melbourne EELK Austraalia praostkond, esimeseks praostiks valiti E. Kiviste, kes seda ametit on tänaseni pidanud, olles korduvalt tagasi valitud. Austraalia eestlaskonna hüvanguks osutatud teenete eest valiti ta Eesti Võilejate Ühingu N.S.W. osakonna poolt eluaegseks auliikmeks, annetades temale kuldmärgi. Eesti Abistamiskomitee poolt on temale teenete eest annetatud hõbemärk.

On abielus 1. juulist 1939 Ermilde n-na Remmelkoor'ega, kes on olnud tema ustav elukaaslane kogu nendel pikkadel ja tihti ka rasketel aegadel, aidates tõhusalt kaasa koguduse töös niihästi kodumaal kui ka võõrsil, on käesoleval ajal koguduse Naisringi juhatuse liige.

õp. Andres Taul

Tiit Kuusik 70-aastane

Kodumaal tähistas oma 70. sünnipäeva bariton Tiit (Dietrich) Kuusik. Tulevane laulja sündis Pärnus 11. septembril 1911. Äratas oma lauluandega tähelepanu juba Pärnus lauluõpetaja H. Rebase laulustuudios. Õppis aastail 1933—1938 laulmist Tallinna Konservatooriumis A. Arderi juhendamisel. Võitis esimese koha 1938. a. Viinis peetud rahvusvahelisel lauluvõistlusel, töötades seejärel Austria, Saksa ja Eesti ooperilavastustes. Andis 1939. a. oma esimese iseseisva kontserdi ja abiellus viljandlanna Linda Pandiga. On lauljana ning muusikaõpetajana olnud hinnatud, keda ka nõukogude poolt on korduvalt autasustatud.

Lavategevuses on ta 1938. aastast tänaseni esinenud 38 ooperiosas, lauldes tuntuimaid maailma ooperirolle. Ta kontserdirepertuaaris on aariate, stseenide ja kavantiinide kõrval kontserdirepertuaar juba üliõpilasesinemisist peale, nende hulgas omamaist uudisloomingut ja Schuberti laule.

Teda iseloomustab lauljana G. Ernesaks, öeldes, et tänaseni kannab Tiit Kuusik oma helisevat laulukuninga mantlit ja ta kõliseval kroonil pole ühtki roosteplekki. Teistest kaua esinevaist lauljaist erineb ta selle poolest, et on üha paremini laulma hakanud. Seda tunnistasid ka soomlased, kui Kuusik laulis möödunud kevadel Helsingis „Attilas", kus õhtu kangelaseks oli olnud bariton T. Kuusik oma parimas häälejõus.

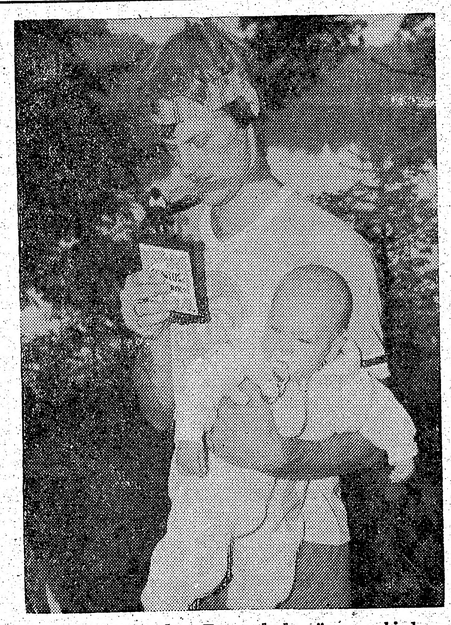

Orujärve regati võitis Andres Teene, keda näeme auhinda vastu võtmas. Foto: E. Aleve

Austraaliast Euroopasse loenguid pidama

SYDNEY (MK) — Noor eesti teadlane Adelaide'ist dr. Hendrik Pruul, kes möödunud aasta juunis esines Montrealis teadusliku ettekandega mitmestsajast teadlasest koosnevale kuulajaskonnale, siirdub käesoleva aasta oktoobrikuu alul Ruhr-Universitat Bochum kutsel Müncheni, kus ta võtab osa selle ülikooli poolt korraldatavast konverentsist, mille arutlusaineks on „The Influence of Antibiotics on the Hostparasite Relationship".

Lend Müncheni ja tagasi, samuti ka kõik muud kulud, tasutakse korraldajate poolt.

Huvitav on siinjuures ära märkida, et kohe seejärele, kui sai teatavaks dr. H. Pruuli osavõtt mainitud konverentsist, saabus temale kutse Sandoz Uurimisinstituudilt (Sandoz Forschungsinstitut) Viinist esineda kohapealt ettekandega oma erialal ja korraldada seminari kohalikkudele eriteadlastele, millise kutse ta võttis vastu. Ka sel korral kõik kulud tasutakse kutsujate poolt.

Stipendiumeid Jüri Lellepi fondist

Eesti Üliõpilaste Toetusfond USA-s teatab, et 1982/83. õppeaastaks jatkatakse stipendiumide vahendamist Jüri Lellepi nimelisest mälestusfondist. Sooviavalduste sisseandmise tähtpäevaks on 28. veebruar 1982.

Stipendiumid Lellepi mälestusfondist on õppimiseks kas Ameerikas või mujal vaba maailma ülikoolides. Fondi rajaja soovide kohaselt on stipendiume võimalik saada stuudiumiks ainult järgmistel aladel: eesti keel, eesti ajalugu, eesti kirjandus, eesti kunst, eesti arheoloogia, eesti muusika, põllumajandusteadus, majandusteadus, inseneriteadused,, metsandus, õigusteadus, arstiteadus, loodusteadused, filoloogia, filosoofia, poliitilised teadused, sotsioloogia, tehnoloogia, teoloogia.

Põhitingimuseks kandideerimisel on, et kandidaat valdaks eesti keelt ega pooldaks kommunistlikku ega mõnda muud totalitaarset riigikorda.

Sooviavaldusankeedid stipendiumideks on saadaval Toetusfondi juhatuselt aadressil: Estonian Students Fund in USA, Inc., P. O. Box 377, Wall Street Station, New York, New York 10005 USA.

Toetusondi juhatus juhib tähelepanu tõigale, et sooviavaldused vajavad võrdlemisi põhjalikku dokumentatsiooni, mille muretsemiseks tuleks realistlikult varuda umbes kuu aega. Sooviavalduste saabumise tähtpäevaks, koos kõigi vajalike lisadega, on 28. veebruar 1982. Järelikult ei ole mõtet nõutada avaldus-plankette peale jaanuari lõppu. Kõik puudulikult täidetud, hilinenud, või vajalike lisadega varustamata sooviavaldused peavad jääma kaalumiselt välja.

Aidake kaasa

„VABA EESTLASE"

levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

VABA EESTLANE

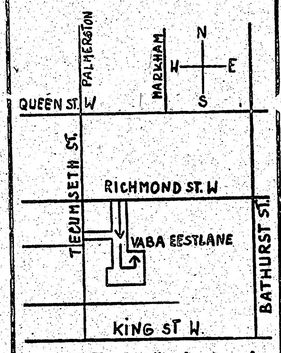

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni. ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$4.—
esiküljel	$5.—
tagaküljel	$4.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 22. oktoobril 1981 — Thursday, October 22, 1981

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

Neeme Järvi juhatab Ottawas

Eestlaste suur huvi kontserdi vastu

Kahe aasta eest Eestist väljapääsenud orkestri dirigent Neeme Järvi on omal Ühendriikides ja Euroopa-maadel üha rohkem tunnustusi ja muusikakriitikute apolaade oma kontosse kirjutanud. Tema esimene reis, peale Eestist lahkumist, Kanadasse, toimub 28. ja 29. oktoobril, mil ta juhatab Ottawas kaht sümfooniakontserti sealses National Art Centre ooperisaalis. Tema kontserdikava on Sibeliuse „Andante Festive" ja eestlase Arvo Pärdi kollaazh teemal „B.A.C.H.", Haydni Sümfoonia nr. 85 (La Reine), Tshaikovski klaverikontsert nr. 2 ja Glincka „Fantasia-valss".

Ottawa National Art Centre sümfooniaorkestri külastusdirigeerimine Neeme Järvi poolt on Ottawa eestlaskonnas äratanud huvi ja vaimustust ja on oodata suuremahulgalist kaasmaalaste kontserdile ilmumist.

EKN abiesimehel Walter Pentil on õnnestunud, koostöös National Art Centre'ga, organiseerida tund aega enne kontserdi algust kuulsa maestro auks kogunemine salongis, millel pakutakse klaas shampanjat.

Sellele on oodata eestlaste sõpru parlamendiliikmeid .

Teatavasti senine National Art Centre juht Mario Bernardi, kes on juhatanud ja edukalt viimistlenud seda orkestrit juba kümme aastat, teeb seda viimast hooaega. Seega seisab National Art Centre kunstinõukogu direktoreil ees orkestrile uue juhi valimine. Teiselt poolt annab külastuskontserdi juhatamine Neeme Järvile võimaluse kohapealsete kunstiolukordadega tutvunemiseks. Kinnitamata teadete kohaselt võib sellest külastusest esile kerkida ettepanek eestlasest dirigendile orkestri alalise juhi kohale asumiseks.

Neeme Järvi saabub Ottawasse otse Euroopast, kus ta viibis järjekordsel kontsertreisil.

Ka on oodata Ottawasse Neeme Järvi abikaasat nende alalisest elukohast Ühendriikides, New Jerseyst.

Kontsert-jumalateenistus evangeelses koguduses

Pühapäeval, 25. oktoobril kell 2 p.l. korraldab Toronto Evangeelne Kogudus kontsert-jumalateenistuse. Ülo Lindström ja Raul Pumber esitavad laule orkestri muusika saatel oma uuelt heliplaadilt „On meil venna kätt?"

Ülo Lindström ja Raul Pumber said tuntuks suuremale üldsusele meeskvarteti „King James Version'i" kaudu. Alguses koosnes kvartett peamiselt eestlastest, aga hiljem ka kanadalastest. Seitsme aasta jooksul viis nende laul neid üle kogu Põhja-Ameerika kontinendi. Kutseid saabus kirikutelt, õppeasutustelt ja televisioonilt.

Raul ja Ülo laulavad edasi oma igapäevase töö kõrval. Nende laul on sageli kõlanud Evangeelse Koguduse jumalateenistustel, kuid ka raadio kaudu meie kodumaal. Seoses kontsert-jumalateenistusega tuleb nende esimene eestikeelne heliplaat müügile, mis kannab nime „On meil venna kätt?" Plaadil on kakskeist laulu, mis on esitatud orkestri saatel. Suurem osa lauludest on tõlgitud Ella Pumberi poolt.

Raul ja Ülo heliplaat on pühendatud eesti raadiomisjonile „Ususõnumile". Müügist saadud tulu kasutatakse eranditult raadiomisjoni kulude või vajaduste katteks.

Kontsert-jumalateenistus leiab aset Stone Church'is, 45 Davenport Road. Seoses kontserdiga algab Evangeelses Koguduses evangeeliumi nädal. Jumalateenistused leiavad aset järgnevalt: Teisipäeval, 27. okt., neljapäeval, 29. okt. ja reedel, 30. okt. kell 7.30 õ., laupäeval, 31. okt. kell 7 õ., pühapäeval, 1. nov. kell 2 p.l. ning teisipäeval, 3. nov. kell 7.30 õ. Külaliskõnelejaiks on pastor Valdeko Kangro (25. okt. ja 27. okt.) ja pastor Märt Vähi (27. okt. alates).

Tammearu muusikat esiettekandes

Möödunud nädalalõpu kontserdide laviini lõpus oli Eesti Kunstide Keskuse Kontsertbüroo 10. juubeliseeria esimene kontsert Peeter Tammearu helitöödest. Huvist meie noore helilooja loomingu vastu oli siiski küllalt arvukas kuulajaskond kaasa elamas Tammearu loomingule, kes on ka kanada ühiskonnas tähelepanu leidnud. Teiselt poolt aga pakkus prantsus-kanadalastele huvi eestlannast poetessi Meery Devergnasi prantsuskeelne luule, muidugi siis ka helindi ja luule süntees pikemas laulutsüklis.

Kontsert algas P. Tammearu klaverisonaadiga (op. 8), mille helilooja ise esitas väga puhtas ja prestiizhes, just talle omases stiilis. Tammearu looming ei ole väga moodne, vaid kuskil traditsionaalse ja moodsa vahepeal vägagi lüürilise helikeelega.

Esmakordselt esitatav viiuli sonaat (op. 15) oli neljaosaline töö, mis tehniliselt väga raske ja nõudis palju tööd mida viiuldaja Eugene Kash suure paindlikkusega esitas. Helitöös on kummalegi instrumendile antud oma rütmid, mis siiski peavad sobima. Ühel instrumendil peab tekkima rütmitunne, mida teine instrument kogu aeg tahab sassi ajada. Seda „kiuslikku" dialoogi suutsid viiuldaja ja komponist klaveril väga tasakaalustatult esitada. Tammearu muusika on väga läbipaistev, kus puuduvad võimsad akordid, mis nõuab täpset mängimist. Moodsa muusika juures on tähtis täpselt mängida moodsa muusika ebakõlades. Seekordselt esiettekandel oli märgata nagu mingit ettevaatlikkust mõlema interpreedi juures; kui nad seda rohkem mängiksid, saaksid nad julgust juurde.

Helitööde vahel esitas poetess Meery Devergnas oma luulet prantsuse keeles. Selle ingliskeelsed ja prantsuskeelsed tõlked esitasid Anne Tüll ja Rita Sui; luuletõlked olid P. Tammearult inglise ja Vello Salolt eesti keelde. Poetess esitas ühe Rannamõisas 1943. a. kirjutatud eestikeelse luuletuse, näitamaks oma eesti keele väljendusoskust. M. Devergnas on tuntud loojaisik Montreali prantsuskeelsete kirjanike hulgas, kes on saanud auhindu ja audoktori tiitli ning kuulub internatsionaalsete kirjanikeorganisatsioonide liikmeskonda.

Ulatuslikum tema luuletusist oli „Laul kaastundest", mis haaras oma humaansust otsivate mõtetega tänapäevases maailmas. Sama luuletus haaras juba pooltteist aastat tagasi Peeter Tammearu nii, et ta hakkas neile meloodiat looma. Pärast tihedat koostööd komponisti ja poetessi vahel valmiski kuueosaline laulude tsükkel, mis baseerub luuletuse prantsuskeelsele tekstile „Le Chant de la Pitie" (op. 18). Helitöö on väga imponeeriv ja sel peaks olema tulevikus võimalusi kontserdipalana.

Üllatav oli, et noor laulja sopran Rosemarie Lindau suutis seda pingelist ülesehitust hoida läbi kogu tsükli, kus puudusid otsesed kõrgpunktid ja anda sellise haruldaselt hea tulemuse. Kuulajaile meeldisid enamuses kaks viimast laulu. Helindis oli väga osavalt märgata väikseid teemavihvatusi Mozartilt ja Prokofjevilt, mis nagu olid tulemas ja juba jälle kadunud, kuid mõjusid värskendavalt. Viiendas laulus, mille Rosemarie ilma saateta laulis olid järjesti üle oktaavilatusega hüpped, mis nõudsid lauljalt tohutut võimekust ja mille ta ilmse kergendusega lahendas, Moodsa muusika laulamine nõuab head kõrva ja suurt musikaalsust, mida Rosemarie Lindaul on ning mida ta selle laulutsükli esitamisel suurepäraselt kasutas.

Kontserdi lõpul jagasid paljud komponistile ja lauljatarile rohket tänu. Kontserdi külaliste hulgas oli CBC raadiosaates esinev pianist Anton Kubelik, kes on võtnud omale südameasjaks P. Tammearu loomingu esitamise raadios. Puudusid aga kõik helilooja kaasmaalasist kolleegid.

KO.

USA kindral:

Moskva on valmis ründama

WASHINGTON — Ameerika Ühendriikides vallandati omalt kohalt Riikliku Julgeolekunõukogu liige kindral Robert Schweitzer, kes oma kõnes Ühendriikide Armee Ühingu kokkutulekul mainis, et venelastel on praegu tuumarelvade alal Ühendriikide ees ülekaal ning et N. Liit on valmis Ühendriikide ründamiseks.

Riiklikust Julgeolekunõukogust mainitakse, et kindral Schweitzer, läks kõne esitamisel üle oma võimupiiride ning tema väited tulevase võimaliku sõja kohta ei kajasta president Reagani mõtteid ja seisukohti maailma praeguse poliitilise olukorra hindamisel.

53-aastane kindral Schweitzer võitles Vietnami sõjas erakordselt andeka ohvitserina ja nimetati 1979. aastal Riikliku Julgeolekunõukogu koosseisu,

kus ta paistis oma range hoiakuga venelaste sühtes silma isegi kõige kõvekäelisemate poliitikute hulgas.

Kindral oma kõnes toonitas eriti, et Ühendriigid on suures hädaohus kuna N. Liit kavatseb sisse tungida Poolasse ja vallutada Pärsia lahe piirkonnas olevad õlialli-kad.

President Reagan mainis kindral Schweitzeri kõnet kommenteerides, et tema arvates ei lähe maailm praegu vastu uuele suurele sõjale.

Ta kinnitas, et sõjaoht oleks olnud paramamatu sel juhul kui oleksid ühepoolselt desarmeerinud.

Selle suuna kohaselt, mille Ühendriikide valitsus praegu on valinud, ei lähe maailm vastu uuele sõjale, ütles president.

Sõjaveteranide koor Soomest

Arvukate samale ajale sattunud kontsertide ja teiste muusikaliste sündmuste hulgas oli ka Soomest Lahti piirkonna sõjaveteranide koori kontserdid Torontos, üks neist Eesti Majas. Eestlaste huvi selle sündmuse vastu oli ilmselt suur, sest kuulajaskonnas oli märgata arvukalt eestlasist muusikasõpru.

Eesti Majas antud kontsert oli ilmalikest lauludest. Kolmeks sisuliseks osaks jagatud kontserdi esiosas oli soome ja rahvusvaheliste helilojate laulude hulgas ka Miina Härma „Meeste laul", mida lauldi eestikeelsena ja G. Ernesaksa „Läkkäme miehet menemään" (Hakkame mehed minema), mis nõuti kordamisele.

Teises laulutsüklis olid sõjaaegsed meeleolulaulud nagu „Kiri siit kusagilt", „Õhtu Kannasel", „Kiri isalt" jt., kus koori saadeti klaveril ja trummiga anti rütmi, mis olid eriti meeleolulised sõjaaegse igatsuslikkuse esitamisel.

Lõpuosas esitati tunnetetihedad laulud langenute mälestusest, mis lõppes J. Sibeliuse „Finlandiaga". Peagu 50-liikmelise meeskoori keskmine vanus oli 60 aastat, kuid nende laul oli värske ja nauditav.

Laulude vaheajal vahetasid kohalikud soome organisatsioonid märke ja mälestusesemeid. T.E. Meeskoori esimees H. Paara tõi eestlaste tervituse, ka ütles relvavendlikud kiidusõnad Soomepoiste Klubi Torontos esindaja.

Teine, vaimulik kontsert toimus pühapäeva õhtul ja selle korraldajaks oli Toronto soomlaste sõjaveteranide klubi.

MÜÜA
Veel on saadaval:
„NEW YORGI EESTI MEESKOOR 30 A."
1950—1980
($20.—)
Tel. 626-3905 — H. Paara

Lõkuse tänupüha Kolmainu koguduses ja St. Catharinesis

Ka selle aastane lõikuse tänupüha Toronto Kolmainu koguduses oli rohkearvulise osavõtuga ja päevakohaselt pühalik ja pidulik. Kirik oli kaunistatud mitmesuguste maa-saadustega ja viljavihkudega altari ees. Jutluse pidas koguduse õpetaja O. Gnadenteich pühakirja sõnaga Kolossuse kolmandast peatükist. „Olge tänulikud ja Kristuse sõna elagu rohkesti teie seas". Jumalateenistusel laulis Estra Väli-Toompuu, keda orelil saatis Georg Iltal.

Teenistuse järele koguneti kiriku saalis, kus laudadel oli rohkesti maitsvaid palasid, mida naisringi liikmed olid valmistanud. Lauad täitusid osavõtjaist. Ettekandelises osas laulis Estra Väli-Toompuu, kellel valmis hiljuti uus heliplaat. Pikema sügava-usulise oma loomingulise luuletuse esitas Lydia Tori.

Õp. O. Gnadenteich jutlustas külalisena ka Eesti Kodu lõikustänupüha jumalateenistusel, kus liturgilise osa pidas õp. E. Pähn. Vaatamata, et paljud Eesti Kodu elanikud olid ära sõitnud, oli saal jumalateenistusest osavõtjatega täidetud. Laulis ka Eesti Kodu koor pr. A. Pähna juhatusel.

Möödunud lõikuse tänupüha St. Catharinesi Eesti Ev. Luteriusu Pauluse koguduses oli kaasmaalastele meeldejäävaks ilusaks päevaks. Toronto Pensionäride koor oma uue noore juhi Peeter Tammearu juhatusel lisas pidulikkust päevale.

Kirik, mis oli päevakohaselt kaunistatud viljavihkude ja viljadega altari osas, oli rohkearvuliselt osavõtjatega täidetud. Õp. O. Gnadenteich rõhutas jutluses Jumala osa, meie igapäevase leiva andmisel.

Lõikuse tänupüha koosviibimiseks oli koguduse naisring maitsva kohvilaua katnud. Koguduse esimees A. Aasma tervitas kokkutulnuid, tänades Toronto külalisi laulu eest. Koosviibimisel esitatud laulud Peeter Tammearu juhatusel võeti vastu tugeva aplausiga. Igale kooriliikmele anti korv puuviljaga tänutäheks. Annetajateks olid farmerid A. Aasma, A. Altosaar, K. Ainumäe, M. Jääger, H. Lilles, V. Metski, E. Miil, R. Rannala, A. Samler, O. Sauga, V. Tammemägi ja H. Virkus, kelledele koguduse tänu ütleb.

* Need, kel ei ole seisukohta, istuvad mugavatel toolidel.

Arvo Valton

TEADAANNE

„VABA EESTLASE" kalendri koostamisel on igal aastal olnud suuri raskusi seltskondlikkude organisatsioonide, noorte organisatsioonide, koolide, kirikute jne. aadressidega, mis sageli muutuvad ja kalendrisse satuvad vale aadressid. Selle väärnähete kõrvaldamiseks paluvad kalendri koostajad kõigil nendel eesti institutsioonidel, kes soovivad oma aadresse „VABA EESTLASE" TAHTRAAMATUS avaldada, saata need „Vaba Eestlase" toimetusele aadressil: Vaba Eestlane, P. O. Box 70, Stn. "C", Toronto 3, M6J 3M7, Ont. Aadressid palutakse saata hiljemalt 15. novembriks. „Vaba Eestlane" ei vastuta iganenud aadressi-de osas.

SUUSAHOOAJA
EELVÄLJAMÜÜK
Design Products'is
algab laupäeval, 24. oktoobril

- **SUUSAÜLIKONNAD: Kõik suusaülikonnad 40—60% hinnaalandust. Näit. 65-dollariline suusaülikond maksab nüüd ainul $26. Voodriga suusakindad $13.— (enne $26.—)**
- **SUUSASAAPAD: nahast suusasaapad alates $8.—. 75 mm võistlussuusasaapad $35.— paar (enne ($65.—). Nahktaldadega Sisu ja Pallas suusasaapad nüüd $25.— (enne $50.—). Kõik teised suusasaapad 10—20% hinnaalandust.**
- **SUUSAD: Trak ja Adventur „fibreglass" suusad $40.— paar (tavaline hind $80.—) Kõik teised suusad 10—20% hinnaalandust. Suusakomplektid: Trak ja Adventur „fibreglass" suusad $65.— (nahksaapad, „fibreglas" kepid, Kwik sidemed). Kõik teised komplektid 10—30% hinnaalandust.**

VALIK EI OLE TÄIELIK

- **Tõrv ja parafiin määrded poole hinnaga, kui ostate suusad.**

design products
288 Danforth Ave., Toronto M4K 1N6
466-8001

Võimalik tuumasõda kummitab Euroopas

LONDON — Euroopas ringreisil viibiv Ühendriikide kaitseminister kinnitas Shotimaal Gleneagles'is peetud kõnes, et Ühendriigid ei reeda oma liitlasi „piiratud tuumasõja ajal". Ta väitis aga siiski, et Ühendriigid ei ründa tõenäoliselt N. Liitu suurte tuumalaengutega kui venelased võtavad Lääne-Euroopa ründamisel lahinguteks kasutamisele taktikalised tuumarelvad. Kaitseminister Weinbergeri ülesandeks on selgitada Euroopas peetud kõnedes Ühendriikide kavatsusi võimaliku tulevase sõja puhul. Euroopas levitatakse N. Liidu agentide poolt laialdaselt kõmulist informatsiooni, et ameeriklased alustavad Euroopas taktikaliste tuumarelvadega piiratud tuumasõda, kuid väldivad N. Liidu linnade ründamist, kindlustades sellega ka Ühendriikide linnade julgeoleku.

Rosemarie Lindau mängib Kanada teatris

Rosemarie Lindau, kes möödunud suvel oli osalise ajaga Toronto lähedal asuvas meelelahutuspargis „Wonderland'is" tantsutrupi liige, on saanud koha kooriliikmena Toronto teatris „Talk of Toronto" lavastatavasse muusikalisse „Man of la Manche", mis on ettenähtud kuueks kuuks ja avaõhtu juba 5. novembril. „Man of la Manche" on Cervantese „Don Quijote" aineil loodud muusikal.

Eesti ühiskonnas jätkab Rosemarie Lindau Noortekoor Lootuse juhatamist.

Joann Saarniidu 34. kunstinäitus

Torontos hästi tuntud maalikunstnik Joann Saarniit avab oma 34. iseseisva kunstinäituse 7. novembril Eesti Majas. Oma loominguga on kunstnik püüdnud alati vaatajas avada ümbitsevat maailma selle värvide ja detailide iluga. Kunstnik ütleb, et selle ja eelmiste iseseisvate näituste vajadusteks tööde looming on aeganõudev ja pingutav uute motiivide leidmisega, et mitte end korrata. Igale iseseisvale näitusele on eelnenud aastane ettevalmistus, mille kõrval on olnud esinemised kanada ühiskonnas. See nõuab tahtejõudu ja tugevust.

Saarniidu ekspressionistlik loomingviitab põhjamaise ürgseima pärandi, vabadustungi ja iseseisvuse suunas, ka loomistahtelise vabakutselise kunstnikuna. Ekspressionistlike loodusvaatluste kõrval tulevad esile sünged kogemused, mälupildid minevikust, millest kunstnik ei suuda vabaneda, kandes oma rahva saatust alateadvuses. Näitusel on välja pandud 46 maali, kus Saarniit on just talle omases laadis väljendanud mõisteid nagu tuul, kivi, kalju, liikumine jm.

Teatavasti auhinnati möödunud suvel Seattles toimunud Lääneranniku Eesti Päevade raames toimunud kunstinäitusel J. Saarniidu töö. Ameeriklastest koosnev žürii hindas I auhinnaga Saarniidu maali tehnilist kujundust.

Nagu viimasel kümnel aastal, nii on ka eeloleval näitusel visuaalseid kujundusi sumeri aineil. Näitus kestab kaks päeva, 7. ja 8. novembril, avatud kl. 10 homm. kl. 10 õhtuni.

„VABA EESTLANE" on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!